

2023. OKTÓBER

A fiatal tehetségek lapja

due tálhózó

XXV. évfolyam 8. szám

Válogatás a legjobb diáklapokból

FŐGONOSZOK
EVOLÚCIÓJA

DUNA-PARTI
HOLLYWOOD

OKOSAN
KÖLTS!

DIPLOMATA
VAGY
FELFEDEZŐ?

MALACPERSELYBŐL
FEKTESS BE!

TÖRŐCSIK FRANCISKA
OKTÓBERBEN A CICAVERZUM FŐSZEREPÉBEN A MOZIKBAN!

Tedd próbára a tudásod a

Nagy Diák Banktudós Teszten

és nyerj!

MBH
BANK

1. díj:

iPhone 14 + Apple watch 8

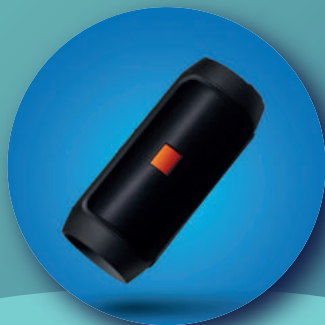
2. díj:

tengerparti utazás

3. díj:

elektromos roller

4-10. díj:

helyezetteknek ajándékcsomag:
JBL Go (7db)

médiahálózat
due
a diákújságíró egyesület

Keressd a tesztet a www.nagydiaktesztek.hu-n

és a NagyDiakTesztek app-ban!

NE MENJ SEHOVA! VAGY MENJ MINDENHOVA, ÉS VIDD MAGADDAL A DUE TALLÓZÓT!

Ha újságunk, a DUE Tallózó egy ötödik osztályos kisdíák lenne, aki a nyári vakáció friss emlékével az új tanévben elsőszőr ül be az iskolapadba, akkor valamelyik magyar szakos tanárnő vagy tanár bácsi biztosan már az első órán megemlítené neki, hogy „mekkorát nőttél a nyáron”. Persze a DUE Tallózó nem egy 5. osztályos (nagyon nem, ez a 25. évfolyamunk!), és nem is nőtt. Az viszont biztos, hogy alig ismerni rá, hisz megújult arculattal vágunk neki az októberi számtól kezdve az év hátralevő részének – a tanévkezdésről lecsúszunk ezzel, de úgy tűnik, nem csak júniustól augusztusig lehet megváltani a világot, elég hozzá egy szeptember is.

A letisztult külsővel az izgalmas tartalmakat azért szerencsére nem pucoltuk ki a sorok közül: címlapinterjúnk

Töröcsik Franciska színésznővel készítettük, aki a hamarosan megjelenő Cicaverzum film főszerepét játssza, és nagyon úgy tűnik, hogy harmincas éveie elejére megnyugvást talált karrierjével illetően – már azt se bánná, ha nem kapna több szerepet és megkeresést a jövőben, így is, úgy is elégedett lenne. Szokás szerint fókuszba helyeztük a pénzügyeket és a közlekedésbiztonságot – ezek az oldalak azok, amiket egyszer majd hajnali kettőkor kétségbeesve fogsz keresgélnei a szobádban, mert rémlik majd, hogy szó volt bennük valami takarékoskodásról, ami neked is jól jönne. Amikor majd jól elsajátítottad, akkor saját szemekkel is megnézheted Más.világ rovatunk helyszíneit, Toszkánát és Izraelt. Persze egzotikus tájakért nem kell annyira messzire menni, tudja ezt a hollywoodi filmipar is, Magyaror-

szág nem véletlenül egyre népszerűbb forgatási helyszín – utána jártunk, hogy miért vált filmes hotpottá hazánk. Ne ked pedig nemhogy messzire, sehova nem érdemes menned, kivéve, ha viszed magaddal a DUE Tallózót is.

(Velek Domonkos, főszerkesztő)

TÖBB MINT ALÁÍRÁS Ivana Bodor

Mióta vagy DUE-tag?

Mikor kézbe vettem a sorsom a DUE-ban, meg a sajtóigazolványom: 2018 óta.

Mikor volt az első táborod?

2018 nyarán elküldtek szerencsét próbálni, 12 évesen én voltam az egyik legfiatalabb.

Mit csinálsz a DUE-ban?

Ismerkedem, önkénteskodem, írok, videókat készítek, sőt podcastot is csináltam. A lehetőségekkel élek és élvezem, hogy része lehetek a közösségnek.

Mit tanulsz?

A Nikola Tesla nemzetiségi gimnáziumban szerbet. Здраво! :)

Mi a legmeghatározóbb élményed a DUE-val kapcsolatban?

A zenének és annak, hogy elkezdtem szinkronizálni, nem sok köze van egymáshoz.

Művészeti suliban tanultál?

Minden, ami DUE. Kezdetektől fogva megragadott a hangulata, rengeteget

formálta és formálja a karakterem. A DUE felnevelt, a kiscsaládomnak tekintem és hálás vagyok neki.

Mivel foglalkozol a DUE Tallózó mellett?

A sulim DÖK elnökösködése mellett Budapest delegáltja vagyok az Országos Diáktanácson, az EFA Young Audience Award filmkritikusa, írok a Budapesti Szerb lapba is és állandóan új dolgokat keresek a fejlődésemhez, de az eddigi tapasztalataim átadására is.

Mit csináltál mostanában?

Sok projekten dolgozom - írok, szervezek, rengeteg felé járok és az eszem is.

Hogy képzeled el magadat öt év múlva?

A Simpson család 28. évadának 4. epizódjában Homer Halloweenkor feltépi jelmezét és felfed egy kitűzöt, amelyen „Ivanka 2028” felírat látható. Erre jó ómenként tekintek a politika és a nemzetközi kapcsolatok iránti szenvedélyemet illetően. A jövőm megíratlan, a kitűzők pedig elkészületlenek egyelőre :))

Mit szeretnél még mindenképp kipróbálni?

Szeretnék részt venni a szervezésében a DUE-táborban, mindenhol szeretnék a DUE-hoz hasonló atmoszférát teremteni.

Egy instant trükk, amivel boldoggá lehet tenni?

Kisminkelhetlek?

IMPRESSZUM • DUE Tallózó – Válogatás az ország diáklapjaiból

A DUE Médiahálózat és a DUE Médiaügynökség havilapja • 2023. október, XXV. évfolyam 8. szám • Lapmenedzser: Zala Orsolya • Főszerkesztő: Velek Domonkos • Rovatvezetők: Bodor Julcsi – Talpramagyar, Oláh Szabolcs – Más.világ, Millei Anikó – Kultúra, Vörös Rebeka F. - Zoom • Októberi szerzőink: Bálint Boglárka, Berki Dániel, Ivana Bodor, Fogarasi Kleopátra, Szekeres Stefánia, Szűcs Márton Teofil, Varga G. Gábor, Vörös Rebeka Fanni • Kiadja a DUE Produceri Iroda Kft. és a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete • Levelezési cím: 1583 Budapest, Pf. 14. • Telefon/fax: +36 1 222 8213 • Hirdetésfelvétel: DUE Médiaügynökség, 1148 Budapest, Őrs vezér tere 11. • Tel.: +36 1 220 5844 • E-mail: due@due.hu • Honlap: www.due.hu • A DUE Tallózó olvasható az interneten is: www.duetallozo.hu

Nyomdai előkészítés: ArtGrafik.eu - Szabó Csaba • Nyomda: Pauker Nyomda • Nyilvántartási szám: 3.4.1/891/1999 • ISSN 1585-5201 • Megjelenik évente nyolcszor. • A lapot a DUE Médiaügynökség terjeszti ingyenesen a DUE Rádió Országos Iskolarádió Hálózatának 350 iskolájában, és további 500 oktatási intézményben. • A DUE Médiahálózatához a diáklapot beküldő szerkesztőségek automatikusan hozzájárulnak az utánközléshez, a cikkek rövidítéséhez, stilizálásához. • Az iskolaújságokból átvett publikációk tartalmáért a DUE Tallózó nem vállal felelősséget.

Az elmúlt években egyre nagyobb népszerűségnek örvend a fiatalok körében az MBTI, vagy ahogy sokan ismerik, a 16Personalities nevű személyiségteszt. Bár vannak, akik kétségbe vonják hitelességét, világszerte rengeteg helyen, köztük a munka világában is használják.

Mindenki töltött már ki személyiségtesztet, legyen az egy Buzzfeed kvíz vagy egy valódi, szakemberek által kidolgozott kérdéssor. Ez a téma rendkívül megosztónak számít, az egyik legismertebb példa erre pedig az úgynevezett MBTI-teszt.

Az MBTI (Myers-Briggs Type Indicator) személyiségteszt elméletének alapja Carl Gustav Jung svájci pszichológus munkásságára épül, ezt fejlesztette tovább egy anya-lánya páros, Katherine Cook Briggs és Isabel Briggs Myers a második világháború alatt. Eredményeképpen megszületett egy személyiségteszt, mely összesen négy dimenzióban vizsgálja a kitöltőt. Mindez a hatvanas évek Amerikájában vált igazán népszerűvé, amikor egyre több nagyvállalat kezdte el alkalmazni dolgozóinál, sőt még a hadseregnél is használták. A módszernek sok bírálója akad a mai napig, sokak szerint semmiféle pszichológiai alappal nem rendelkezik, mások viszont az eredményeket az asztrológia pontosságához hasonlítják.

A teszt alapvető célja, hogy az egyén mélyebb betekintést kaphasson arról, miként létesít kapcsolatot más emberekkel és milyen alapon hozza meg általában a döntéseit. Noha egy személyiségteszt sem tud teljes képet adni egy ember komplex és bonyolult személyiségét illetően, az MBTI egészen jól fel tudja térképezni milyen preferenciái vannak az illetőnek.

A teszt a következőképpen működik: minden feltett kérdésnél azt kell eldöntenünk egy ötös skálán, hogy az adott tulajdonság vagy cselekedet mennyire önazonos számunkra. A válaszok a „nagyon jellemzőtől” az „egyáltalán nem jellemzőig” terjednek. A kitöltéskor ügyelni kell arra, hogy minél kevesebbszer válasszuk a középső, semleges lehetőséget. A teszt válaszainkat kiértékelve egy 4 betűből álló kombinációt ad, amihez egy elnevezés is társul. A betűkombináció azokat a tulajdonságainknak a kezdőbetűit tartalmazza, amik leginkább jellemzőek ránk. Ezek az ellentétes preferenciapárok a következőként épülnek fel:

- Extrovertált (E) és Introvertált (I)
- Érzékelő (S) és Intuitív (N)
- Gondolkodó (T) és Érző (F)
- Megítélő (J) és Észlelő (P)

A kategóriák a világhoz való viszonyuláshoz, az információszerezéshez és a döntési folyamatokkal kap-

DIPLOMATA V FELFEDEZŐ?

csolatosak. A nyolc betűből összesen tizenhat fajta kombináció létezik.

Ezt a tizenhat személyiségtípust további négy csoportba sorolják a hasonlóságok alapján. Az **Analitikusok** (az építész, a tudós, a parancsnok és a vitázó) leginkább a gondolkodást részesítik előnyben, valamint intuitívak. A **Diplomaták** (a védőügyvéd, a mediátor, a főszereplő és a kampányfőnök) csoportja szintúgy, ám ők inkább hajlanak az érzelmeik felé, ha dönteni kell. Az **Örök** (a logisztikus, a védő, a vezető és a konzul) típusba tartozó emberek jó megfigyelők és észszerűek, a **Felfedezők** (a virtuóz, a kalandvágyó, a vállalkozó és a szórakoztató) pedig realisan látják a világot, ugyanakkor nem riadnak vissza a spontaneitástól sem.

A kitöltés végén elolvashatunk egy hosszabb elemzést a saját MBTI típusunkról, mik tartoznak az erősségek és a gyengeségek közé, egyes kapcsolatainkban miként viselkedünk. Fontos tisztázni, hogy ez a jellemzés nem ad senkiről teljes képet, mivel minden ember az adott situációtól függően viselkedik. Ez azt jelenti, hogy a preferenciapárok közül mind-egyiket használjuk a mindennapjaink során, nem csak a számunkra domináns felet. A teszt végén lévő százalékos eloszlásból még pontosabb képet kaphatunk.

Az MBTI személyiségtípusok nem egyforma arányban fordulnak elő a világban. A legy-

gyakoribb típus a **Védő**, a tesztet elvégzők körülbelül 13%-a esik ebbe a kategóriába. A legritkábbak a **Védőügyvéd** típusú emberek, akik a kitöltők 1,5%-át képviselik. Ne keseredjünk el, ha nem tartozunk a ritkábbak közé! Egyik típus sem emelkedik a másik fölé, nincs jó vagy rossz fajta, mindegyiknek megvan a maga szerepe a társadalomban.

A személyiségtípusunk megismerése több területen kamatoztatható. Preferenciáinkat jobban megismerve olyan szokásokat alakíthatunk ki, amik számunkra a legideálisabbak. Például, ha tudjuk milyen ütemben szeretünk és tudunk a leghatékonyabban dolgozni, egyszerűbben beosztani az időnket. Legyen szó tanulásról vagy éppen kikapcsolódásról, az MBTI teszt egy jó kiindulási pont lehet annak, aki szeretne jobban megismerkedni önmagával. A részletes leírásoknak köszönhetően lehetőségünk van észrevenni olyan területeket, melyek változtatásra szorulnak. A legtöbb felsorolt képesség elsajátítható és fejleszthető, így elkezdhetünk csiszolni magunkon. Ne csak a tökéletlenségeket keressük magunkban. Nézzük meg, hogyan erősíthetjük a pozitív jellemvonásainkat.

A teszt a karrierválasztásban is iránymutató lehet, mivel a felsorolt tulajdonságok többsége a való életben kamatoztatható, egyes munkáknál kulcselemnek számítanak. Hasznunkra válhat továbbá, hogy olyan új helyzetekben és szerepekben próbáljuk ki magunkat, amiktől eddig tartottunk, idegenek voltak számunkra. Az új tapasztalok szintén segítik a személyes fejlődést, kibontakozást.

De mint írtuk, ez a négy betű nem fedi le a teljes személyiséget! A kapott személyiségtípus nem önmagunk egzakt mása. A kategóriák nem azért vannak, hogy felcímkézzenek és skatulyába szorítsanak minket. A lényeg, hogy megismerjük a ránk vonatkozó tulajdonságokat. Nem ez fogja eldönteni a mindennapokban, hogy egy adott situációban miként érzünk vagy cselekszünk.

Az önismereti utunk elkezdéséhez nem elegendő csupán a teszt kitöltése. A jellemzők átolvasása után érdemes egy lépést tenni hátra, és a való életben megfigyelni viselkedésünket. Az MBTI teszt a változás mérésére is alkalmas, ezért ajánlott néhány évente újra kitölteni a tesztet.

Mivel az ilyen kérdéssorok nem tudnak biztos eredményt kimutatni, a kapott információt körültekintően kell felhasználni, amennyiben szeretnénk elkezdni dolgozni az önismertünkön. Habár nagyszerű kiindulópont lehet, a személyes tapasztalat és önmagunk megfigyelése elengedhetetlen a siker érdekében.

(Bálint Boglárka)

AGY

TUDJ MEG TÖBBET
A 16 SZEMÉLYISÉGTÍPUSRÓL!

Főgonoszok evolúciója

SZABÓ MÁTÉ ANDRÁS,
KÁTÉ, BME GÉPÉSZKAR, BUDAPEST

A történelmi események mindig nagy hatással voltak az adott kor kultúrájára. Nincs ez másképp a filmek esetében sem, ahol a cselekmény és a szereplők gyakran tükrözik az aktuális közhangulatot. A legjobb példa erre a gonosz karakter, amiben viszontláthatjuk egy társadalom ellenszenveit és félelmeit. De hogyan is változott az elmúlt évtizedekben a sötét oldal és mi jellemzi manapság a főgonoszokat?

Mivel a népszerűbb filmjeink jelentős része Hollywood terméke, így azoknak megértéséhez is az amerikai társadalmat kell alapul vennünk. Az '50-es, '60-as évek Amerikáját a második világháború emléke és a formálódó hidegháborús konfliktus tartotta lázban. Ennek az időszaknak a termékei a náci, illetve kommunista gonoszok, akiknek egészen a mai napig

jelentős hatásuk van a filmiparra. Szintén ennek a kornak a szüleményei a vallási témájú filmek. Ezek az istenfélő amerikai családok akarták szembe állítani a pogány, hódító birodalmakkal. Ilyenre példa a Ben-Hur, amelynek a főhőse a zsidó-keresztény kultúrkört, míg a gonosza a politeista Római Birodalmat testesíti meg. Ezekre a filmekre általában jellemző volt a

„mi versus ők” mentalitás, amiben valamilyen külföldi, esetleg földönkívüli erő az Egyesült Államok ellen tör. Ez a tendencia a '70-es években változott meg drasztikusan. Az elhúzódó vietnámi háború, a polgárjogi mozgalmak elnyomása és a Watergate botrány rávilágított a határon belüli problémákra is. Az állami és vallási intézményekbe vetett bizalom drasztikusan

csökkent, amire a filmeknek is reflektálniuk kellett. A gonoszok szerepét a korrupt politikusok és intézmények vették át. A *cápa* című film egy olyan polgármestert mutatott be, akinek fontosabbak a város turisztikai érdekei, mint az emberéletek, *Az elnök emberei* pedig Nixon ügyeskedéseit hozta el a mozivásznakra. Szintén ebben a korszakban jelentek meg a hatalmaskodó rendőrök és börtönigazgatók a gonosz karakter szerepében.

Az Egyesült Államok '80-as éveit, az évtizedet majdnem teljesen végig szolgáló Ronald Reagan elnök határozta meg. Ennek megfelelően a filmipar a gonosz karakter helyére egyrészt a drogbárókat, másrészt a szovjet ügynököket ültette. A *Rocky IV* és a *Vörös hajnal* szinte már szovjetellenes propagandának is beillő módon reagált a társadalom világháborútól való félelmekre. Érdekes, hogy a korábbiakkal ellentétben a rendőrség újra viszszerült a jófiúk oldalára. A *Tango* és *Cash* című filmekben például hiába szegnek meg a főhősök szinte minden törvényt, a film úgy állítja be ezeket, mint szükséges rossz a

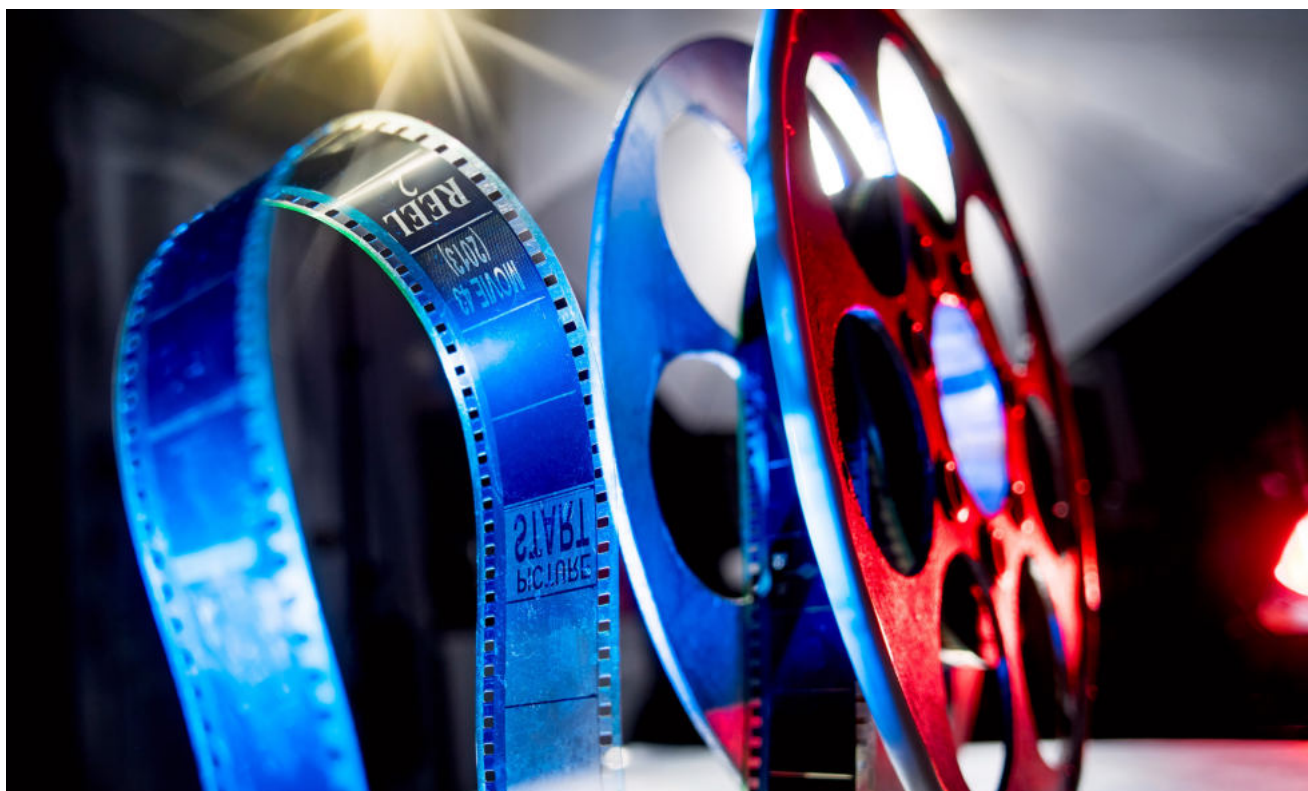
drogkartellek elleni harcban. A hidegháború végeztével azonban Hollywoodnak megint új témákat kellett keresnie. Ezúttal az amerikai társadalomnak az erkölcsstelenségtől és felforgató tevékenységektől való félelmét tudták átültetni a mozivásznakra. A nihilista főgonoszok minden cél nélkül okoztak káoszt a '90-es évek filmjeiben. Minderre még egy lapáttal rátettek a szeptember 11-ei események. A terroristák nagyon jól beleillettek a felforgatók szerepébe. Ennek az eredménye lett a Sötét lovag trilógia is, ahol Joker a terrorista, míg Kétarc inkább a nihilista gonosz szerepét ölti magára.

Manapság egy nagyon érdekes fordulatot figyelhetünk meg a gonoszok karakterekben. Az amerikai embereket foglalkoztató problémák már nem köthetőek egy konkrét személyhez. Az utóbbi években konszenzus alakult ki abban, hogy az éhezésért, az egyenlőtlenségért vagy éppen a rasszizmusért az egész társadalom felelős. A filmek gonosz karaktere azonban nem lehet az egész emberiség. Így születtek meg a ma használt anti-gonoszok. Ők olyan karakterek,

akik felismerik a problémákat, és a céljuk azok megoldása. A hősöktől csupán annyiban különböznek, hogy a változást nem békés, hanem erőszakos eszközökkel próbálják elérni. Az anti-gonoszoknak általában megérthető a motivációjuk, hiszen egy romlott rendszert akarnak megjavítani, csupán nem a megfelelő módszerekkel.

Az anti-gonoszok leghíresebb képviselője egyértelműen Thanos karaktere. Az ő szemében az éhezés a túlnépesedés eredménye, amit csupán az univerzum felének kiirtásával lehet orvosolni. Ahogy ő fogalmaz, ez a cselekedete hozza el a tökéletes egyensúlyt. Egy másik gyakran emlegetett példa a *Fekete Párduc* gonosza, Erik Killmonger, aki a rasszizmus ellen veszi föl a harcot.

Azzal, hogy a filmek átlépi a fekete-fehér gondolkodás határait, sokkal emberközelibbé teszik a gonoszokat. Ezzel gyakran elhagyják a korábbi, tanmesékhez hasonló oktató jelleget, viszont a nézők egy sokkal érdekesebb és elgondolkodtatóbb történetet kapnak cserébe.

EZ NEM A VILÁG VÉGE!

MIHEZ KEZDJ, HA NEM VETTEK FEL AZ EGYETEMRE?

SEBESTYÉN BOGLÁRKA,
DIÁKVILÁG, RADNÓTI MIKLÓS GIMNÁZIUM, DUNAKESZI

Ha már a félelmeinket hozzuk felszínre, gyanítom nem én vagyok az egyetlen, akit legsötétebb rémálmaiban kísért a továbbtanulás kérdése. Hova tovább? Mi lesz, ha rosszul választok? Mi történik, ha nem vesznek fel az egyetemre? Kiss Panka korábban szerkesztőségünk oszlopos tagja volt, és ő azok közé tartozik, akiknek az utóbbi problémával kellett megküzdniük. Panka elárulta nekünk, hogy bár nem könnyű újratervezni, nem omlik össze a világ, ha mégis meg kell tenni.

Mit csinálnál másképpen?

Mindig nagyon próbálok úgy csinálni mindent, hogy később ne kelljen megbánnom semmit, hogy ne szomorúan vagy mérgesen gondoljak vissza azokra a bizonyos döntésekre. Nyilván ettől függetlenül hozok rossz döntéseket, de azt hiszem, most volt először, hogy egy igazán nagy döntés vagy döntéssorozat után elgondolkodtam, hogy talán nem így kellett volna. Persze, utána rögtön emlékezte-

tem magam, hogy miért is pont így csináltam a dolgokat, és mindig megfogalmazom, hogy bonyolult volt a helyzet, de az is biztos, hogy megjegyeztem néhány dolgot, amiket nem szeretnék elfelejteni a jövőben. Ilyen például az, hogy a jó munkához idő kell, de sok más szólásunk is bizonyította igazságtartalmát, így a sokat akar a szarka... kezdetű is. Bár, azt hiszem, ezt letagadnám, ha bárki rákérdezne.

Mivel töltöd ezt az évet?

Szeretnék jövő ősszel egyetemre menni, úgyhogy tanulok, készülök az érettségikre. A tanulás mellett dolgozom is, fociedzőként és recepciósként egy magánrendelőben. Kiskorom óta focirozok, de az elmúlt egy évben elkezdtem komolyabban foglalkozni vele, sokat edzek egyedül is, nagypályán is játszom és futsalozom is. A zenélés kicsit háttérbe szorult a sok munka miatt, de azért időről időre leülök gitározgatni.

Mit üzenél azoknak, akiknek az a legnagyobb félelmük, hogy sehova nem veszik fel őket?

Csak azt tudom elmondani, hogy én mire próbálok figyelni, talán ez segít nektek is, ha esetleg hasonló helyzetbe kerültök.

Nagyon korán elkezdtem felkészíteni magam a továbbtanulással, érettségivel kapcsolatos kérdésekre, arra, hogy sokaknak el kell mondanom majd, hogy nem vettem fel egyetemre. Én egy idő után már csak annyit mondtam, hogy most dolgozom egy évet, mert nem tudtam biztosan, hogy hova menjek tovább, és ez nagyjából így is van.

A legfontosabb szempont, ami

alapján most szervezem az életem, az az, hogy bármit csinálhatok ebben az egy évben, de sem közben, sem pedig utána nem érezhetem azt, hogy elpocsékoltam háromszázhatvanöt napot az életemből. Így most azokra a dolgokra próbálok koncentrálni, amik fontosak nekem és talán a jövőben is kifizetődőek lesznek, de most úgy látom, hogy jövőre nem biztos, hogy beleférnének az életembe. Ezért

igyekszem most dolgozni, és ezért próbálom ki magam fociedzőként is. Talán ez a gondolat volt az egyik oka annak, hogy nem vesztetem el teljesen, amikor nem vettem fel.

Mi a legjobb és a legrosszabb dolog ebben az évben?

Leginkább azok a dolgok határozzák meg az életem, amikről tudom, hogy nem szeretném, ha bekövetkeznének. Más lett az életrit-

musom, mint amilyen a sulis volt, néha már majdnem büntudattal alszom el, hogy ma sem buliztam. Van, hogy úgy érzem, valaki megállította az életem, és én csak próbálok elütni az időt addig, amíg újra megnyomja a play/pause gombot. Ez talán a legrosszabb ebben az évben, hogy tudom, az eredeti terv nem ez volt, hogy nem tudom, mi lesz nehezebb majd később azért, mert csúszik egy évet minden, de ilyenkor emlékeztetem magam arra, hogy jó és hasznos dolgokat csinálók, nem pocsékolom az időmet. Szerencsére a barátaimmal a különböző időbeosztások ellenére is sokat találkozunk. Az még szintén nagyon jó, hogy a barátom is közel lakik, úgyhogy folyton együtt vagyunk, néha már örülök is neki, ha fífázni akar...

Továbbtanulással mi a terv?

Orvosira készülök, de a pszichológia is nagyon érdekel. Szerencsére hasonló felvételi tárgyak kellene mindkettőhöz, úgyhogy még van néhány hónapom kitalálni, hogy pontosan mit is szeretnék.

Most hogyan tudsz jelentkezni?

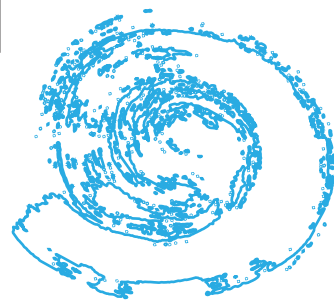
Hirtelen nagyon egyedül találja magát az ember, ha már nem jár gimibe, érdemes a régi tanároktól megkérdezni, hogy pontosan hogyan is zajlik a jelentkezés, én is ezt csináltam, és így kevésbé volt ijesztő az egész. De igazából maga a folyamat nem volt bonyolult, jelentkezni a sulis helyett egy Kormányablaknál kell vagy Ügyfélkapun keresztül, online. Én az utóbbit választottam, így kellett töltenem mindenféle bizonyítványt, amit amúgy is fel kellett mindenkinek a felvi.hu-ra és ugyanazt a jelentkezési lapot kellett kitöltenem, mint amit a suliban is kapunk érettségi előtt. A jelentős különbség az volt, hogy az ismétlő és javító érettségik már pénzbe kerülnek, ezt is el kell utalni az Oktatási Hivatalnak. Tényleg kicsit ijesztő ezt osztályfőnökök, titkárság és osztálytársak nélkül csinálni, de mindenről megerősítő emailt küld az Oktatási Hivatal, úgyhogy nem kell izgulni, ha bármi gond van, akkor segítenek.

A FANTASY MŰFAJ HANYATLÁSA A SOROZATOK VILÁGÁBAN

HADNAGY ÁDÁM,
FRIEDRICH SCHILLER GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM,
PILISVÖRÖSVÁR

Napjainkban jelentősen nőtt a fantasy sorozatok száma a különböző streaming szolgáltatóknál, ám ezzel együtt kezdett csökkenni színvonala. Jogosan merül fel a kérdés, hogy 2023-ban, amikor a technikai fejlettség már lehetővé teszi, hogy a legvadabb, legmesésebb fantasy történeteket is képernyőre vigyük, mégis miért kezdik el ezek a történetek elveszíteni az egyéniségüket?

Az elmúlt időben több sorozat készült el a fantasy műfajában, például „A hatalom gyűri” című Gyűrűk ura előzménysorozat, vagy a sokkal népszerűbb „Vajak” első két évada, valamint az ahhoz egy hónapja készült – szintén – előzménysorozat, a „Vajak: A vér eredete”. Szintén egy hónapja érkezett a „Willow” és már rebesgetnek egy új „Conan, a barbár” feldolgozást is. Hiába rendelkeznek jó értékelésekkel a kritikusok által ezek a sorozatok, a rajongók véleménye mégis megosztó velük kapcsolatban. Mindhárom fent említett sorozat jelentős elégedetlenséget

váltott ki a közönségből, különösen azokból, akik olvasták az alapul vett könyveket. Koncentráljunk csak az adaptációs sorozatokra a továbbiakban.

A fantasy műfaj azért tört magának sikeresen utat a mozgóképben, mert eleinte minden ilyen alkotás egyedi és formabontóan friss volt, így nem csoda, hogy a közönség megszerette az epikus hősök kalandozásait más világokban. Ezért sem meglepő, hogy a streaming szolgáltatók elkezdtek felvásárolni könyvek és történetek a megfilmesítési jogait. Ezekből

viszont mintha az egyediség elkezdett volna kivészni.

Eposzi hangvétel

Az újabban érkezett fantasy tartalmakban elengedhetetlen összetevők a hatalmas volumenű harci jelenetek, látványos varázslatok és összecsapások CGI-szörnyetegek ellen. Ezek a jelenetek szoktak a legizgalmasabbak lenni a történetben, ám ha túl sok van belőlük, elvesztik jelentőségüket, márpedig a mai sorozatok 80%-át ilyen jelenetek teszik ki. Ugyanebbe a kategóriába tartozik a főszereplők jellemző emberfeletti képessége.

Az ember nem tud aggódni egy karakterért, ha folyamatosan azt látja, hogy akrobatikus ugrásokkal arat győzelmet nála sokkal veszélyesebbnek tartott ellenfelek felett. Tökéletes példa a Vaják könyvek főszereplője, Geralt. A könyvekben a szörnyvadász gyakran megsérül vagy vereséget szenved kalandjai során, ezzel ellentétben a sorozatban lévő szereplő szinte már félistenként old meg minden problémát, sérüléseit egy nap alatt kipihen, ezzel pedig súlytalanná válik a karakter, és az események elveszítik drámai feszültségüket és jelentőségüket. Nem véletlenül volt különleges a Gyűrűk urában a Balrog és Gandalf összecsapása, mivel azelőtt nem igazán láttuk a mágust egy jelentőségteljes varázslat közben egy egyértelműen túlerőben lévő ellenféllel szemben. Érezhető volt a karakter sebezhetősége, és ettől volt feszült a jelenet. A fantasy nem a grandiózusságtól és az epikus csatáitól fantasy, hanem sokkal inkább az atmoszférájától és a szürke hétköznapokból kirántó jellegüktől. Egy másik világba repít minket.

Atmoszféra és látványvilág

A fantasyk elég jellemző ismertetője a különleges látványvilág, amely kimerül a tájakban, épületekben, páncélokban és az olykor túldekorált fegyverekben. De ezek is elveszítik egyediségüket, ha minden sorozat látványa hasonlít egymásra. A Gyűrűk ura óta a sorozatkészítők mintha nem tudnának más tájakat elképzelni műveiknek, mint hatalmas síkságokat, dombosságokat a távolban égnek meredő hegyekkel és sziklákkal, melyeken perceként keresztül bandukolnak hőseink. Egy másik eszköz, amit az alkotók zöme felhasznál, az a fantasy világok sötét és színtelen megjelenítése, ezt pedig annyian alkalmazták már, hogy szinte mémmé vált az emberek szemében, és ez alól az újabb sorozatok sem kivételek.

Történetvezetés, karakterek és dialógusok

Az egyik legérthetlenebb dolog a témával kapcsolatban mégis a történetvezetés silánysága és a ka-

rakterek kidolgozatlansága, valamint egysíkúsága.

Miért? Hiszen csak ragaszkodni kellene az alapanyaghoz, amit elméletileg adaptálni szeretnének, de sajnos nem ez történik. Az esetek többségében az alapanyag teljes kifordítását és megerősöklését látjuk, ahogy ez történt A Hatalom gyűrűivel és a Vajákkal is. Az eredeti műtől teljesen idegen történeteket és karaktereket épí-

tenek fel, melyeknek szinte csak a nevük az egyetlen kapcsolódási pontjuk a könyvekben leírtakhoz. Természetesen a sok rossz adaptáció között ma is fellelhetőek egyedi darabok, mint például a „Carnival Row” vagy a „Vox Machina legendája”. Szomorú azonban, hogy sok remek ötlet és alapkonceptió vesződik el kontár írók és inkompetens rendezők miatt.

EZER MEG EGY KARAKTER, UGYANAZ A HANG

PAÁL BOGLÁRKA, MÉDIAGRUND,
A KOMMUNIKÁCIÓ- ÉS MÉDIATUDOMÁNY
SZAK BLOGJA, DEBRECENI EGYETEM

Harry Potter, Jacob Black, Pavel Chekov, Lánglovag... de mi lehet a közös bennünk? A helyes válasz: Gacsal Ádám Boldizsár. A 32 éves szinkronszínészt, ha arcról nem is, de ikonikus hangjáról biztosan felismerhetjük. Első „szerepét” 1995-ben kapta Alfred Hitchcock filmjében, és azóta is sorra jönnek számára a lehetőségek.

Művészeti suliban tanultál zene tagozaton. Hogyan lettél szinkronszínész?

A zenének és annak, hogy elkezdtem szinkronizálni, nem sok köze van egymáshoz. Már az általános iskola előtt valamivel elkezdtem szinkronizálni, amikor édesanyám még Nemzeti Stúdiós volt, és bevitt magával néhányszor. Bár kétségtelen, hogy a szinkron mesterségben van némi zeneiség: leginkább a ritmusérzék az, ami fontos hozzá.

Kik segítettek ezen az úton? Akár szakmailag, akár a családban. Volt, aki ellenezte?

Valójában mindenki támogatott. Az első iskolámban akadtak irigykedők, mert azt hitték, hogy egy csapásra milliomos leszek és világsztár, de onnan kiiratkoztam édesanyám javaslatára, és utána már csak apróbb súrlódások voltak szerencsére. Ezután támogatott mindenki, még a későbbi tanáram is.

Tizenegy évesen kezdted szinkronizálni Harry Pottert. Hogyan hatott ez a gyerekkorodra?

Nagyon boldog voltam tőle! Szakmai értelemben is, hiszen biztos vagyok benne, hogy lendített rajtam, és jöttek sorra a nagyobb szerepek. A mai napig tíz alkalomból kilencszer hosszasan kérdezték erről, amikor megtudják, hogy én vagyok Harry Potter magyar hangja, de már nem zavar.

Nem érint rosszul, hogy sokan inkább csak a hangod alapján ismernek fel? Soha nem vágytál arra, hogy megállítsanak egy képre, mint a színészeket?

Nem rossz érzés, nem szeretem annyira a figyelmet. Évente egy-két műsorba elhívnak szerepelni, és ez nekem bőven elég is. Mindig szívesen megyek, de nincs hiányérzetem akkor sem, ha nincs nagyobb érdeklődés.

Ha jól tudom, ez a szakma nem olyan jövedelmező. Mi az, amitől mégis motivált tudsz maradni?

Valóban, az elmúlt húsz évben szinte alig követte az inflációt a fizetés a szakmán belül, de ha kidolgozod a beledet és egész nap rohangálsz, akkor megélsz belőle. Ráadásul, ha például televíziós vagy rádiós reklámokat is vállalsz, az sokkal jobban fizet. Elhivatottság és a szakma szeretete nélkül viszont valóban nehéz elviselni ezeket a körülményeket.

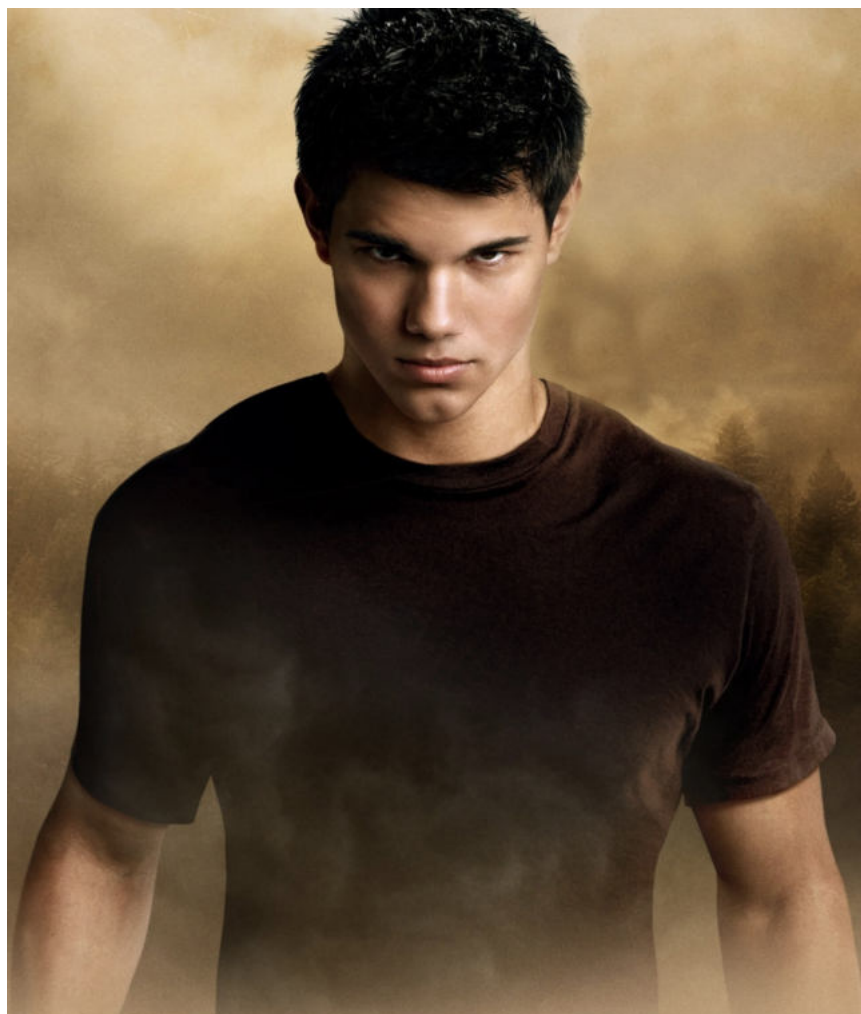
Hogyan néz ki egy szinkronizációs folyamat? Mennyi időt vesz igénybe? Mennyire kell fejben ott lenni?

A vírus óta most már egyedül vagyunk a műteremben. Egyszerre látjuk a képet, halljuk az eredeti hangot a fejhallgatóban és olvasuk a szöveget. Sokszor egyből felvesszünk egy adott jelenetet, de ha nehéz vagy szöszölősebb, mint például a Netflixes sorozatok, vagy mozifilmek, akkor többször megnézzük és csak ezután vesszük fel. Addig próbáljuk, amíg meg-

felelő nem lesz a rendezőnek és a hangmérnöknek. Persze nekem is van beleszólásom. Időben nagyon változó: egy főszerep van, hogy három óra alatt megvan, de van olyan is, hogy nyolc-tíz óra szükséges három napra lebontva.

Milyen filmekben dolgozol jelenleg?

A legutóbbi nagy munkám Monster – The Jeffrey Dahmer Story főszerepe volt – ez már nem titok, kint van a Netflixen. Ez kétségkívül nagyon nehéz lelki munka volt. Kegyetlen sztori, de a kedvenceim közt marad egy életre. Ugyanakkor 18 év alatt nem ajánlott megnézni, és ez esetben ez nem csak duma. Ez a történet még a felnőtteket is megviseli.

KÖZLEKEDIK A CSALÁD

A biztonságos közlekedés az egyik legfontosabb túlélési képesség, amit minél fiatalabb korban el kell sajátítani. Az Országos Rendőr-főkapitányság-Országos Balesetmegelőzési Bizottság az Autós Nagykoalícióval és a Porsche Hungaria Škoda márkaképviselőjével szervezte meg idén is a „Közlekedik a család” közlekedésbiztonsági vetélkedőt, ami egy jó lehetőség arra, hogy a szülők és a gyerekek egyaránt játszva tanuljanak közlekedni. A versenyről és tapasztalatairól Józsa Péter mesélt, aki az idei megmérettetés nyertes családjának apukája.

Miért neveztek a versenyre?

A családdal kilátogattunk egy oldtimer autó kiállításra Veszprémbe. Ott csábítottak el minket a rendőrök, hogy nézzük meg ezt a lehetőséget. Kitöltöttünk egy tesztlapot, a gyerekek kerékpároztak, én részt vettem egy autós ügyességi pályán és volt elsősegélynyújtás is. Így csöppentünk bele a versenybe hat évvel ezelőtt, ez volt az első alkalom, hogy neveztünk. Akkor megnyertük a megyei fordulót.

Tudták, hogy mi lesz a fődíj, vagy csak a játék öröme miatt neveztek?

Elsősorban a játék öröme miatt neveztünk. A versenyen fel tudtuk mérni a tudásunkat és azt, hogy milyen ismeretekkel rendelkezünk az adott témakörben. A gyerekeknek jó szórakozási lehetőség volt a kerékpáros akadálypálya, amit nagyon élveztek. Mi a párommal felnőttesebb feladatokat kaptunk, mint például az elsősegélynyújtás vagy

a KRESZ-ismeretek. A fődíjról nem tudtunk semmit, nem volt előismeretünk a nyereményekről. A kritérium annyi volt, hogy B-kategóriás vezetői engedéllyel kellett rendelkeznie legalább az egyik szülőnek, illetve hat és tizenhét év közötti gyermek indulhatott a család keretein belül a megmérettetésen.

Hogyan jutottak el hat év alatt oda, hogy megnyerjék a versenyt?

Az országos döntőn a megyei forduló első helyezettjei és a budapesti győztes vehetnek részt. Teljesen ismeretlenül vágtunk bele ebbe a megmérettetésbe, nem tudtuk, hogy mire számíthatunk, de nagyon vártuk. Az első alkalommal, mikor részt vettünk az országos versenyen, a tizenhatodik helyen zártunk. A nagyobbik fiunk ekkor nyolc, a kisebbik hároméves volt. Vannak olyan dolgok, amik korbán korlátokat szabnak a lehetőségeknek. Minden évben nagyon vártuk, hogy részt vehessünk a

megyei fordulón, és ha úgy alakul, akkor meheszünk az országos versenyre. A következő években minden alkalommal sikerült előrébb kerülnünk a végső ranglétrán. A második alkalommal a tizenkettedik helyen végeztünk, majd a nyolcadikon és így tovább, míg az idei évben sikerült nyernünk.

Hogyan zajlik az országos döntő?

A feladatok minden évben változnak, ez a szervezők fantáziáján múlik. Elég széles a skála és előfordult már, hogy olyan dolgokkal kellett megbirkóznunk, amikről nem is gondoltuk, hogy kérdezhetik, mivel nem tartoznak a mindennapokhoz. Ilyen volt például a vízi közlekedés vagy az elektromos járművekkel kapcsolatos kérdések. Minden évben változik az autós ügyességi pálya is, ami mindig technikás, így fokozottan oda kell figyelni. Idén ezzel párhuzamosan zajlott a kerékpáros ügyességi pálya, amin egy gyermeknek és egy szülőnek kellett részt vennie. Aki vezetett, az nem biciklizhetett szülőként, ezért megosztottak a feladatok. Ezt követte a KRESZ-lap kitöltése, ahol összesen nyolcvan kérdésre válaszoltunk hatvan perc alatt.

Másnap különböző helyszíneken oldottunk meg egészségügyi feladatokat. Itt egy közlekedési balesetet szimuláltak a szervezők. Több sérült volt, fel kellett mérni, hogy kinek mi lehetett a sérülése és milyen sorrendben szükséges ellátni őket. Mindezek mellett voltak ügyességi feladatok is, például részeg szemüvegben kellett bizonyos dolgokat elvégezni. A verseny szponzorai közé tartozik a Skoda és a Continental, így évről évre vannak járművekkel és gumiabroncsokkal kapcsolatos feladatok is.

Miért ajánlaná a versenyt más családoknak?

Itt játszva lehet sok ismeretre szert tenni. A szervezők olyan kérdéseket tudnak feltenni, melyek nem jutnának az ember eszébe. Emellett a verseny összekovácsolja a családot, mivel csapatépítő jellege van. Egymásra vagyunk utalva, segíteni kell a másikat. Játékként kell felfogni ezt az eseményt,

nem szabad véresen komolyan venni, mert az a teljesítmény rovására megy. Ha mindenki a legjobb tudása szerint próbálja megoldani a feladatokat, akkor nagy öröm lesz a családnak, és hetekig, hónapokig lesz miről beszélgetni. A gyerekek főleg sokat profitálhatnak ebből. Ha később látnak egy közlekedési balesetet, akkor nem fognak kétségbeesni, és megtanulják, hogy mi a dolguk. Ők mindig kapnak apró ajándékokat, ami szintén élményt jelent számukra. A szülők szempontjából fontos lehet, hogy már a vármegyei fordulónak is van díjazása. Az országos versenyen a fődíj mellett minden család kap ajándékot, így senki nem távozik üres kézzel. Az első helyezett főnyereménye pedig minden évben egy Skoda személygépkocsi. A győztesek egyik szeme sír, a másik nevet. Előbbi azért, mert kikerül ebből a jó közösségből, rengeteg visszajáró család van, akikkel az évek óta tartó versengés alatt nagyon jó kapcsolat szövődött. Ugyanakkor boldogok, mert sikerült megszerezni az első helyet. Mindenkinek csak ajánlani tudom.

(Hegyi Vivien, Vörös Rebeka F.)

Törőcsik Franciska

„TALÁLJUNK VISSZA A SZEMÉLYES EMBERI TALÁLKOZÓKHOZ”

A 33 éves Törőcsik Franciska mára ismert és elismert színésznő. Persze, ahogy mindenki, ő is hosszú úton jutott el ideig. Például olyannyira szerelembe esett a japán kultúrával, hogy egy ponton nem múlt sokon, hogy életét Ázsiában folytassa. Szerencsére a színpad nyert, azóta pedig rengeteg kiváló színházi és filmes alkotásban láthattuk, illetve szinkronhangként is rendszeresen dolgozik. Október 19-től a moziban láthatjuk újra a Cica-verzum című film főszereplőjeként. A filmpremier és a DUE Médiahálózat által idén hetedik alkalommal megszervezett Nagy Magyar Filmteszt apropóján beszélgettünk vele.

Szeretsz interjút adni?

Megmondom őszintén, elfogadom, hogy ez része az egésznek és az emberek kíváncsiak, és időről időre szívesen kielégítem a kíváncsiságukat. De alapvetően elvagyok interjúk nélkül.

Tehát ha bármi közlendőd van, akkor azt inkább a játékaid során láthatjuk?

Igen, inkább ott szeretem megmutatni a gondolataimat, magamat. De néha vannak olyan gondolataim is, amit szívesen elmesélnék, de nincs bennem semmiféle küldetésstudat, hogy posztolnom kéne azért, mert színésznőként ismernek, és ezáltal az több emberhez elérhet a véleményem. Szerintem kétélű ez az egész manapság. Írásban sokszor félreérthető dolgok születnek például a közösségi médiában, ebből pedig akár negatív részeket is kiemelhetnek. Nem gondolom összességében, hogy ennyi

poszt között még egyre szükség van. Nem műfajom a posztolás.

A DUE Tallózó olvasói és a szerzői is elsősorban diákok, és igyekszünk mi is a tudatos médiahasználatra sarkallni mindenkit. Az előzőek fényében mit javasolnál a most felnövő generációnak a média használatára?

Szerintem nagyon nehéz lehet most a fiataloknak, nekem sem egyszerű jól megosztani a figyelmemet. Nem lehet kizárni, és rengeteg előnye is van. Meg kell találni a megfelelő arányokat, különben könnyű elveszni benne. Én arra buzdítanám az embereket, hogy találjunk vissza a személyes emberi találkozókhöz vagy a természethez. Perszer ugyanúgy küzdök ezzel én is.

Diákéveid alatt megtanultál japánul, és azt mondtad, ha nem vesznek fel a főiskolára, talán

FOTÓ: GLÓDI BALÁZS / LUPA PICTURES

Nagy Magyar Filmteszt Diákoknak novembertől újra!

nem is itthon élne. Mennyire volt közel, hogy ez megtörténjen?

Eléggé, hiszen én elég jól megtanultam annak idején a nyelvet. Fogalmam sincs, hogy alakult volna. Mivel modellkedtem akkoriban, ez egy jó együttállásnak tűnt. Végül teljesen más irányt vett az életem.

Onnantól, hogy felvettek a főiskolára, nem volt kérdés?

Nem, az, hogy engem oda felvegyenek, akkor egy határozott, de elérhetetlen váagnak tűnt, így szárnyakat adott az, hogy elsőre sikerült. Nekem itt van dolgom. Jeleztem is az ügynököknek, Kajdi Csabának – akkoriban elég szigorúan vették ezeket a szabályokat –, hogy nem lehet mellette más megjelenéseket csinálni. Onnantól kezdve a színészetre koncentráltam.

Nemsokára bemutatják a Cicaverzum című nagyjátékfilmet, aminek te játszod a főszerepét. Az előzetes alapján már lehet elképzelésünk a karakterrel kapcsolatban, akit alakítasz majd. De kicsoda Fáni? Közel áll ő hozzád?

Ő egy olyan lány, akinek traumatizált az addigi élete. A saját szemé láttára vesztette el az apukáját, és ez meghatározza a kötődésekhez való hozzáállását, különösen párkapcsolatokban. Ha valaki megtetszik neki, akkor a halálát vizionálja például. Így már-már le is tett arról, hogy párt fog találni. Egy nap megszólítja egy fekete macska, innen kezdődnek a bonyodalmak. Maga a karakter hozzám képest introvertáltabb, valamint a bizalma is kevesebb. Ezek voltak benne a kihívások is, össze kellett raknom különböző darabokból.

Mennyire volt ez nehéz folyamat?

Sokat improvizáltam is, akkor nyilván önmagamból indultam ki. Fáni, mondjuk, nem tudja artikulálni annyira az érzéseit, mint amennyire belőlem előjön. Sokkal feszültebb és magába forduló, de ezeken én is keresztülmentem korábban. Régebben sokkal több gátlásom volt és nehezen fejeztem ki, amit éreztem. Meglévő emlékekhez tudtam visszanyúlni.

Egy film főszerepéről van szó. Játszottál már különböző sorozatokban, napi sorozatban, filmekben is elég fontos szerepeket. Ez

viszont talán státuszából adódóan sok mindent befolyásolhat, hiszen egy nagyjátékfilm címszerepe. Te a saját pályádon hova helyezted ezt a szerepet?

Fontos helyen van, mert nekem is megvan a saját történetem a különböző állomásaival. Nagyon jó dolog, hogy ezt a szerepet Rozi és Zsófi (*Szelezcki Rozália, a Cicaverzum írója, rendezője és Kemény Zsófi társforgatókönyv-író – a szerk.*) rám írták, és együtt készíthettük ezt el, már többéves munka és baráti kapcsolat a mienk. A nyitottsága felém azt eredményezte, hogy én is sokkal jobban beletehettem a gondolataim már az alkotófolyamatba is. Ebben már a pályám eleje óta szereket részt venni. Nem valamiféle hisztérikus módon, de jó, ha egy rendező ennek teret enged. Óriási kihívás egy színésznek egy állat mellett hitelesnek vagy jónak maradni, hiszen náluk természetesebb nincs. Nagyon motivált az, hogy mellette is megálljam a helyem színésznőként. Azt gondoltam, hogy ha ezt megcsinálom, én már elégedett leszek színészként, ha ezután már nincs semmi, az is jó lesz nekem.

Azt mondd, hogyha már nem találna meg semmi, te akkor is elégedett lennél. Esetleg tartasz attól, hogy egyszer nem fognak foglalkoztatni?

Szerintem egy színész életében bármi előfordulhat. De szerencsés vagyok, hiszen vár rám egy újabb feladat, amit, ha minden igaz, még idén elkezdünk, de ha ezután soha életemben nem fog semmilyen szerep megtalálni, már akkor is elégedett vagyok. Nyilván nem látom ezt valószínűnek, de nem zárhatom ki.

Ha mégis lenne a pályádon egy szakasz, amikor esetleg pár évig nem szólna a telefonod, nem hívnának, az sem roppantana meg, van béd terved?

Nem! Persze most ez így könnyű. Ugyanakkor az ember annyit változik. Voltak évek, mikor csörgött a telefonom, de mégsem voltam elégedett. Vannak a fejemben dolgok arra az esetre, ha nem jön majd megkeresés, de nem gondolom, hogy kiborulnék attól.

(Szűcs Márton Teofil)

OKOSAN KÖLTS!

Bár még csak októbert írunk, de nemsokára itt a karácsony, a legelőrelátóbbak már készülnek az ajándékvásárlásra. Jön az év legnagyobb shopping szezonja – de nem mindegy, hogy mit mennyiért, hogyan és miből veszünk! Azért, hogy ezt átgondoltan tegyünk, és esetleg még meg is tudjunk takarítani, összegyűjtöttük nektek az elmúlt hónapok leghasznosabb gondolatait Pénzügyes rovatunkból.

MINDIG CSAK A SHOPPING

Az utóbbi években a vásárlás bevett formája lett az online vásárlás. Rendelhetünk ruhát, cipőt, vacsorát, de a komplett heti menü alapanyagait is otthonra. A virtuális térben épp olyan könnyen vásárolunk hirtelen felindulásból, mint a hagyományos üzletekben, ha megtetszik valami, vagy szuper akciót látunk. Tóth Tibor, a Pénzügyminisztérium makrogazdasági és nemzetközi kapcsolatokért felelős államtitkára az okos online vásárlással kapcsolatban ad tanácsokat.

Tóth Tibor

A tapasztalat szerint online vásárlásnál könnyebben költünk pénzt, mint a boltokban?

Az online vásárlásoknak különböző típusai vannak, ezek közül kiemelném az úgynevezett „mikrovásárlást”. Ilyen például az applikációk vagy játékok megvétele. Ezek viszonylag kisebb összegű kiadások, az ezzel kapcsolatos döntéseket nagyon könnyen meghozzuk az alacsony ár miatt. E költségek szaporodásával végül a kiadás naggyá tud növekedni.

Hogyan lehet elkerülni online az impulzusvásárlást, és hogy tudjuk orvosolni, ha megbánunk egy döntést?

A pénzügyi tudatosságnál és tervezésnél nincs fontosabb ezen a téren sem. Az online vásárlásoknál nagyon oda kell figyelni a forrás megbízhatóságára, valamint arra, hogy a webáruház melyik országból szállítja a termékeket. Ez hatással lehet a szállítási időre, az áru minőségére, a kapcsolódó szolgáltatásokra, másrészt a szavatossági kérdésekre és az elállási jogra. Ha magyarországi vagy európai uniós webáruházból vásárolunk, akkor az Unió szabályok szerint van egy 14 napos elállási jogunk. Ez a szabályozás az Európai Unió kívüli országokra nem vonatkozik, így az elállási jog nehezen vagy egyáltalán nem érvényesíthető.

Milyen fogyasztói kockázatokkal kell számolnunk az online vásárlásoknál, és hogyan csökkenthetjük ezeket?

Akkor vagyunk a legnagyobb kockázatnak kitéve, ha nem vagyunk elég körültekintőek a webáruházal kapcsolatban. A tájékozódásban hasznos segítséget nyújt a jogsértést elkövető webáruházak adatbázisa, mely a jogsertowebaruhazak.kormany.hu oldalon érhető el. Az adatbázis tartalmazza azon szolgáltatók, webáruházak nevét, melyek jogsértő magatartását a hatóságok megállapították. A kártyás vásárlások esetén is merülhetnek fel kockázatok. Lehetnek olyan fizetési felületek, melyek kinézetre hasonlítanak a megszokotthoz, de valami-

vel több adatot kérnek. Ilyen plusz adat lehet például, ha elkérik a PIN kódot. Semmilyen online vásárlás nem igazolhatja ezt a kérést. A legegyszerűbb és legbiztonságosabb megoldás, ha azonnal megszakítjuk a kapcsolatot a felülettel. Még biztonságosabbá tehetjük a vásárlást, ha utánvétellel fizetünk. Legtöbbször van lehetőségünk kártyával fizetni a futárnál, ezzel is csökkentve a rizikót.

HA ONLINE, AKKOR BANKKÁRTYA

Ha nem az imént javasolt utánvétes fizetést választjuk, akkor leginkább bankkártyával vásárolunk az interneten, de ma már az „élő” vásárlásoknál is a legelterjedtebb a kártyás fizetés. Ezért érdemes képbent lenni a bankkártyákat, kártyás tranzakciókat illetően is, hogy biztonságban tudjuk a pénzünket. Tóth Tibor ebben is segített.

Miért érheti meg bankkártyát csíráltatnia valakinek?

A bankkártyával történő vásárlás rendkívül gyors, egyszerű és biztonságos. Az érintéses fizetés gyorsított elterjedése minimálisra csökkentette a fizetési folyamatot, egyetlen érintéssel, akár 2-3 másodperc alatt végbemegy a tranzakció, és a kisösszegű, 15.000 forint alatti fizetések esetén még csak PIN kódot sem kell használni. Már az iskolai büfékben is lehet vele fizetni és a fizetés gyorsasága (nem kell viszszaadással bíbelődni) a rövid órák szünetekben nagyjából kétszer anynyi diák kiszolgálását teszi lehetővé. A bankkártya-használat másik óriási előnye, hogy a beépített biztonsági azonosítók miatt - körültekintő használat mellett - ez az egyik leg-

biztonságosabb fizetési mód. A kézpénzzel ellentétben, ha a kártyánkat ellopják, azt azonnal le lehet tiltani, így a további veszteségeinket minimalizálhatjuk. Szintén hatalmas előny a készpénzhez képest, hogy praktikus és kis helyen elfér.

A mobilos, digitalizált bankkártyák egyszerre alkalmasak biztonságos online vásárlásra, okostelefonos fizetésre, de akár készpénzfelvételre is. Tehát ezek praktikusabbak, hiszen nem kell magunknál tartani pluszban fizikai bankkártyát is. Anynyiban biztonságosabb is, hogy a fizetés során nem másolhatóak és használhatóak fel.

ÉS MIT KÖLTÜNK?

Pénzt költeni már tudunk, na de miből tesszük? A legjobb, ha a sajátunkból, ahhoz pedig úgy jutunk, ha dolgozunk – és azért fizetést kapunk. A fizetésünkben a „közösbe” is kell tenni, azaz az államnak befizetni az adókat, amelyből a közösségi kiadásokat finanszírozzák, az egészségügyet, közbiztonságot, oktatást és még sorolhatnánk. Izer Norbert, a Pénzügyminisztérium adóügyekért felelős államtitkára segített eligazodni abban, hogy mire is szolgál az adó.

Izer Norbert

Melyik az az adófajta, amit a legtöbb ember fizet?

Amivel a legtöbben találkoznak, az az általános forgalmi adó (ÁFA), mely a magyar költségvetés egyik tartópillére. Gyakorlatilag ezt mindenki megfizeti, mikor valamilyen terméket vagy szolgáltatást vesz. A boltban vett termékek árában már benne van az ÁFA, amit később a boltos befizet a költségvetésbe. A költségvetés másik tartópillére a munkát terhelő adók és járulékok, a személyi jövedelemadó és a társadalombiztosítási (TB) járulék, illetve a munkáltató által fizetett szociális hozzájárulási adó. A munkát terhelő adók és az ÁFA adja az összes magyar adóbevételek körülbelül a 75 százalékát.

Viszonylag friss szabály, hogy huszonöt év alattiaknak nem kell személyi jövedelemadót fizetniük.

Ez egy elég komoly kedvezmény, és külön érdekes, hogy nem fix összegben van meghatározva a „te-teje”, hanem az átlagbérhez van kötve. Ez azt jelenti, hogy minden évben nőni fog ez a kedvezmény, ahogyan az átlagbér is. Ha valakinek a jövedelme nem éri el az átlagbért, akkor a béréből személyi jövedelemadót nem fognak levonni és így azzal nyugodtan számolhat, hogy a bérének tizenöt százalékaival többet tud hazavinni, mint az, aki erre a kedvezményre nem jogosult.

A diákmunka után kell adózni?

Ha egy diák elmegy dolgozni, akkor az elmondott feltételeknek megfelelően rá is vonatkozik ez a kedvezmény, így az szja-mentessége mindenképpen megvan, viszont járulékot kell fizetnie. Azonban a jó hír, hogy a járulékfizetés alól is van egy

kivétel: ha a diákmunka iskolaszövetkezeten keresztül valósul meg.

HA PEDIG MÉG MARAD IS...

Ha jól bánsz a megkeresett pénzeddel, és tudsz takarékoskodni, akkor már gondolhatsz a jövőre is, amikor esetleg kevesebb pénzből kell kijönnöd, vagy váratlan dolog történik, ami extra kiadással jár. Dr. Kravali Gábor, az ÖPOSZ főtájkára az öngondoskodásról mesélt nekünk.

Dr. Kravali Gábor

Mit értünk az öngondoskodás alatt, és miért fontos foglalkozni ezzel?

Az öngondoskodás felkészülés az olyan váratlan jövőbeli helyzetekre, melyeknek az időpontjában vagy a bekövetkeztében bizonytalanok lehetünk. Például egy egészségügyi kiadásnak az időbelisége kérdéses, azaz hogy mikor lesz rá szükség – de majdnem biztos, hogy az ember élete során találkozik valamikor valamilyen egészségügyi problémával. Ennek kezelése sokszor jelentősen megterheli a családi költségvetést. Ezért érdemes erre is felkészülni.

A nyugdíjba vonulás egy biztosabban bekövetkező esemény. De erre is fel kell készülni, mert ma még nem tudjuk, hogy a nyugdíjas éveinket milyen körülmények között éljük el. Ha nem készülünk rá, akkor akár komoly nehézségekkel nézhetünk szembe nyugdíjas korunkban. Mindkét említett megtakarítási célkitűzés öngondoskodó célkitűzés. Minél korábban kezdünk valamire felkészülni, annál kisebb befektetéssel tudunk nagyobb eredményeket elérni.

„HÁROM ÉV MUNKÁJA TELJESÜLT BE”

Interjú Zeman Márton vízilabdázóval

SZEKERES STEFÁNIA

A versenysport egy életstílus, mások a prioritások, a napi rutin felépítése. A Fradi egyik játékosával, Zeman Márton vízilabdázóval beszélgettünk többek között a fenti témákról, de az augusztusi Európa-bajnokságról is kifagattuk, amin az U17-es magyar válogatott tagjaként szerepelt.

Mióta vízilabdázol?

Először csak úszni jártam, de meguntam, és ezért elmentem vízilabdázni. Szerettem a labdajátékokat, volt hozzá érzésem, észszerű döntésnek tűnt. Ez 2013 telén történt, akkor voltam hét éves. Azóta eltelt tíz év, a sport kitölti az életem nagy részét.

Mit gondolsz a pár héttel ezelőtt lezajlott Európa-bajnokságról? (Márton U17-es magyar válogatottként részt vett az augusztusi, törökországi Eb-n - a szerk.)

Régóta vártam a pillanatot, amikor ilyen nagy jelentőségű eseménynek a részese lehetek. Három év munkája teljesült itt be. Igaz, hogy nem jöttünk haza éremmel, de a csapattagokat és az edzőket még közelebb hozták egymáshoz a kint történt események. Mikor valaki letört volt, vagy elkecseregett, akkor az edzők tartották benne a lelket. Rávilágítottak arra, hogy nem hibát vétettünk azzal, hogy negyedikként tértünk haza, hanem egyszerűen ilyen az élet és ilyen a sport is. Nem szabad megállni, menni kell tovább, a negyedik helytől nem lettünk rosszabb játékosok.

Mi volt a kedvenc momentumod az Eb-ről?

A pozitív emlék az, amikor először vízbe kerültem a spanyolok elleni csoportmeccsen, ott úgy éreztem, hogy jól részt tudtam venni a mérkőzésen. A negatív az a bronzmeccs utáni csalódottság, aminek feldolgozásában sokat segített a szakmai stáb.

Fontos a jó viszony a csapattársakkal?

A kapusunkat ismerem a legrégebb óta, amikor elkezdtem vízilabdázni, akkor ismertem meg, de mindenkivel sok éve edzek együtt. Igaz, hogy szoktak elmenni és jönni új csapattagok, de alapvetően ugyanaz a társaság. Szerencsére nekem mindenkivel jó a kapcsolatom a csapatból – persze vannak, akik közelebbi barátaim – és szerintem ezt mindenki elmondhatja magáról.

A csapatot tekintheted egy második családnak?

Abszolút! Az időnk nagy részét együtt töltjük és régóta ismerjük egymást. Szoktunk az edzéseken kívül is találkozni és sokszor megesik, hogy együtt eszünk vagy közösen kikapcsolódunk valahol.

A sport segíti a továbbtanulást?

Sokakat, köztük engem is kerestek meg külföldi egyetemek különböző ösztöndíjakkal, van, aki elfogadja, de én Magyarországon szeretnék továbbtanulni és sportolni.

„NINCS AHHOZ FOGHATÓ ÉRZÉS, AMIKOR AZ IKERTESTVÉREDEDEL NYERSZ MEG EGY BAJNOKSÁGOT”

Interjú Vektor Nikollal

BERKI DÁNIEL

Milyen a testvéred mellett állni egy-egy mérkőzésen?

Nincs ahhoz fogható érzés, amikor a testvéreddel, főleg az ikertestvéreddel nyersz meg egy meccset, akár bajnokságot, nagyon különleges.

Ha egy döntőben egymás ellen játszanátok, félre tudnátok tenni a köztetek lévő kapcsolatot?

Volt már rá példa, igaz, akkor még kisebbek voltunk, de játszottunk egymás ellen. Azt a meccset én nyertem, majd jött a páros döntő, ahol viszont már együtt játszottunk, ami lelkiileg ezek után nehéz volt, főleg számára, sajnos kikaptunk.

Amikor párosban játszatok, az könnyebbséget jelent, mert ott vagytok egymásnak, ha kell, bátorítjátok a másikat, vagy inkább nehézséget, mert nem csak rajtad múlik az, hogy mi történik az adott meccsen?

Nagyon kétes, mert ugyanúgy, mint például a fociban, ha neked nem annyira megy, ki tud segíteni a társad és fordítva. Kémiaileg érezni kell a másikat, össze kell hangolódni. Nekem ez egyre könnyebben megy, úgy érzem, felnőttem már a feladathoz.

A versenysport nagyon sok lemondással jár, neked ez mi-ben nyilvánul meg, jársz bulizni például?

Nagyjából évente egyszer-kétszer csak örülök, ha tudok pihenni egy kicsit, mert épp nincs edzésem vagy versenyem, inkább a pihenésről szólnak a szabad hétvégéim, mintsem a bulizásról, de nincs ezzel semmi bajom.

Hét magyar bajnoki cím párosban, kettő egyéniben, és most csak pár eredményt említettem Vektor Nikol, 18 éves tollaslabdázó elképesztő eredményei közül. A lányok többsége táncot vagy röplabdát választ, ha sportról van szó, ám Nikol esetében ez máshogy alakult. Kezdetben focizott, majd az akkoriban még szintén tollaslabdázó nővére hatására ütőt fogott. Igazi sportos családban nőtt fel, nővére mellett ikertestvére, Tánya is válogatott szinten tollasozott, igaz, ebben már csak Nikol viszi tovább a Vektor család nevét.

Szerinted minek köszönhető, hogy korod ellenére hét-ről-hétre a dobogó tetején állsz már a felnőttek között is?

Mentálisan erős vagyok, ezt tudnám kiemelni, mindig is szerettem felnőttek között játszani, ott kisebb a teher, nincsenek akkora elvárások, így a mentális oldala miatt talán könnyebben feljűk tudok kerekedni.

Milyen céljaid vannak az elkövetkezendő évekre?

Nagy dilemmában vagyok, hogy menjek-e egyetemre, vagy hagyjak ki egy évet. Elsősorban ezen gondolkozom, de a tollast előtérbe helyezném, nagy motivációm van, hogy a felnőttek között is magyar bajnok lettem. A tollasban inkább hosszú távú céljaim vannak: Európa Játékok, világbajnokság.

HOGY TÖRJÜNK KI A MALACPERSELYBŐL?

A TAKARÉKOSKODÁS VILÁGNAPJA

Sokat beszélünk a takarékoságról, de mégsem foglalkozunk vele eleget a mindennapokban. Október 31. a takarékoság világnapja, így ennek alkalmából dr. Zsolnai Alízt, a Gazdaságfejlesztési Minisztérium pénzügyi szabályozási főosztályvezetőjét kérdeztük a témáról.

dr. Zsolnai Alíz

Miért fontos, hogy külön világnapot szenteljünk a takarékoságnak?

A takarékoságot már a lehető legkorábban el kell kezdenünk belevetelni a gyerekekbe, hiszen az alapokat úgy kell elhelyezni, hogy egy életre szóljanak. A takarékoság egy nagyon összetett fogalom. A pénzen túl egy sokkal tágabb témakör: egy kicsit a vigyázást és az óvatosságot is jelenti. Attól függetlenül, hogy ez a világnap a pénzzel való takarékoskodásra van kihegyezve, fontos, hogy megálljunk egy pillanatra, és tudatosan gondolkodjunk el arról, hogyan használjuk akár a zsebpénzünket.

Mit jelent pontosan takarékosnak lenni?

Ez egy igen összetett kérdés; szól arról, hogy próbáljunk egy kicsit a bevételeinkből, a jövedelmünkéből félre tenni, de arról is, hogy hogyan tudjuk a leghatékonyabban átgondolni a költségeinket. Ez együtt hozza azt, hogy hatékonyan és jól átgondolva használjuk fel a pénzünket.

Miért érdemes takarékoskodni?

Azért, hogy célokat tudjunk kitűzni és ezért vállalásokat tudjunk tenni akkor is, ha ez akár kisebb lemondással is járhat. Ez egy diák esetében lehet a továbbtanulás is, mert

megeshet, hogy a szülő nem tud mindenben segíteni pénzügyileg, és így ebbe a fiatalnak is be kell szállnia. Ezért is fontos, hogy már gyerekkorban elkezdjünk ezzel foglalkozni, így nem ér minket felkészületlenül egy-egy ilyen helyzet. Jó minél korábban elsajátítani ezt a tudást, hogy ez egy szemléltté váljon, mert akkor sokkal hatékonyabban tudjuk beépíteni a mindennapjainkba.

Az is takarékoskodás, ha beodobom a pénzem a malacperselybe, de nem biztos, hogy ez a legjobb módszer. Miért nem, és mit ajánl helyette?

Az gondolom, hogy mostanság

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

egy kicsit könnyebbé teszi a kamatkörnyezet a takarékoskodást. Mindenképpen javaslom, hogy ha van már egy számottevő összegeket, akkor ne a malacperselyben tartsátok. Már a legfiatalabbak számára is vannak bankszámla konstrukciók, ahol könnyen lehet lekötéseket tenni. Ez persze egy kis átgondolást igényel: ha már van egy összeg és még nincs felhasználási igény rá, akkor azt érdemes lekötni, mert mindenképpen kapható rá kamat. A malacpersely viszont nem fizet kamatot!

Az első lépés, hogy legyen egy betéti számlánk, azaz egy bankszámlánk. Innen kezdve könnyű lekötéseket tenni. Ez lehetővé teszi, hogy már a kezdeti kisebb összegeket is elkezdjük gyűjteni. Amennyiben sikerül nagyobb összeget összegyűjteni, és ezt hosszabb időre is félre tudjuk tenni, akkor már érdemes értékpapírok vásárlásán is elgondolkodni. Ezeknek az államkincstárban való vásárlása egy kényelmesen és biztonságosan elérhető megoldás. Az értékpapírszámla vezetése a Magyar Államkincstárban ingyenes, amely ebben a korban egy jelentős szempont lehet a döntésben.

A takarékoskodás, ha kevés pénzel gazdálkodunk – mint például a zsebpénz – nem tűnik túl hatásosnak. Lassan gyűlik össze érdemi összeg, miközben nem is költünk semmire. Milyen javaslatai vannak ennek áthidalására egy diák számára?

Ez egy olyan dolog, amit nagyon nehéz áttörni. Az elején lassan halad, nehézkes és nem biztos, hogy minden legkedvezőbb hozamú forrást igénybe tudunk venni. Én mindenképpen azt javaslom, hogy türelemmel legyünk, próbáljunk minél takarékosabbak lenni. Emellett, ha diákmunkát tudunk vállalni, akkor ezzel is lehet kicsit gyorsítani a folyamatot. Segít, hogy egy kicsit látványosabb legyen a pénzünk gyarapodása.

Milyen megtakarítási formák vannak, amelyek a 18 év alattiak számára is szóba jöhetnek?

Szülői segítséggel már sokféle megtakarítási formát lehet választani. Önmagában a szerződéskötés módja különbözik a 18 év alattiak és felettiek esetében, hiszen egy bizonyos életkorban még szülői hozzájárulás szükséges. A legelején mindenképpen a bankszámla az, ami nagyon fontos, hogy legyen. Ezt követően javaslom az állampapírt, amivel elég szép hozamot lehet elérni. Emellett még a befektetési jegyek azok, amelyek egy fiatal számára kedvezők lehetnek. Én kezdetnek az ezekkel való ismerkedést ajánlom.

igényel. Milyen szempontokat kell figyelembe vennünk, mikor a megtakarításainkat be szeretnénk fektetni?

Tisztában kell lennünk a kockázati érzékenységünkkel. Ez azért nagyon fontos, mert különböző termékeket kell ebben az esetben választani. Van egy teszt, amit kitöltetnek a szolgáltatás igénybevétele előtt velünk. Ez alapján eldöntheti a szolgáltató, hogy az elképzeléseink megvalósíthatók-e. A másik, amit át kell gondolnunk, hogy körülbelül mikor lesz szükségünk a pénz felhasználására, mikorra kellene azt felszabadítani, vagyis meddig tudjuk nélkülözni. Erre is gondolnunk kell a döntésnél.

Gyakran halljuk a befektetésekkel kapcsolatban a kockázat és a hozam kifejezéseket. Mik ezek és miért kell rájuk odafigyelni?

Minden terméknek van egy kockázata. A kockázat lényegében a veszteség lehetőségét jelenti, vagyis hogy mekkora a rizikója annak, hogy nem kapom vissza a teljes befektetett összeget, vagy hogy lesz-e nagyobb hozamom.

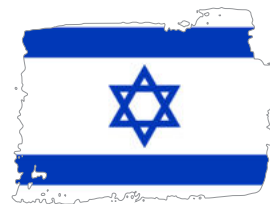
Itt kapcsolódik be a hozam, hiszen valami minél kockázatosabb, annál nagyobb hozamra van esélyünk, és visszafelé is igaz szokott lenni. Ezekre a fogalmakra érdemes figyelni, mikor a befektetési termékeket választjuk ki.

A befektetés hosszabb távú gondolkodást és tervezést

Hol és milyen segítséget kaphat egy laikus befektető, hogy eligazodjon a lehetőségei között?

Magyarországon univerzális bankok vannak. Ez azt jelenti, hogyha bemegyünk az egyikbe, akkor teljeskörű információkat kaphatunk. Nagyon fontos, hogy szánjunk időt arra, hogy felkeressük pénzügyi szolgáltatónkat és jól gondoljuk át a döntésünket. A Magyar Nemzeti Bank honlapján is kapunk segítséget; az ott található pénzügyi navigátor részletes segítséget ad a legkülönbözőbb pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatban.

(Fogarasi Kleopátra, Hegyi Vivien)

IZRAEL FELFEDEZÉSE:

A KULTURÁLIS KONTRASZTOK UTAZÁSA

Egy hely, ahol az ókori történelem találkozik a modern innovációval, a kultúrák és hagyományok keverednek, egy egyedi kavalkádöt hozva ezzel létre? Ha ilyen úticélt keresel, Izraelnek a bakancslistád élén kell lennie. Az ország nem csak gazdag történelmi és vallási örökségébe enged bepillantást, hanem mesés tájakkal, nyüzsgő városokkal és virágzó, kulináris színterekkel is büszkélkedhet. Tel Aviv utcáitól Jeruzsálem ősi falaiig Izrael olyan élményt kínál, amely minden utazó várakozásait kielégíti.

A zsidó folklór szerint a macskák tiszták és jó szerencsét hoznak. Ennek eredményeként sok izraeli hajlandó etetni és gondoskodni a gazdátlan macskákról, és a meleg éghajlat még jobban lehetővé teszi a könnyű szaporodásukat.

Izrael nemzeti szimbóluma a Dávid-csillag, Magen David héberül. A zászlót közterületeken, kormányzati épületeken, iskolákban és magánszálláshelyeken is fellelőgtatják, mint a nemzeti büszkeség és identitás szimbólumát. A zászló kihelyezése az izraelieknek lehetőséget nyújt arra, hogy kifejezzék hazaszeretetüket és szolidaritásukat az országgal.

Az egzotikus gyümölcsöktől, mint a gránátalma és a maracuja, a hagyományos közel-keleti ízekig, mint például a halva és a tahini, az izraeli fagyaltkészítők rengeteg friss és ízletes alapanyaggal dolgozhatnak, így rendkívül népszerűvé és széles választékúvá téve a fagyasztott finomságokat.

Az izraeli kultúra egyik legszembetűnőbb aspektusa a vallásra és a spiritualitásra helyezett nagy hangsúly, gyakran látni imádkozó helyeket. Ez a hódolat az ország építészetében is visszaköszön katedrálisok, zsinagógák és mecsetek képében, amelyek az évszázados hit tanúságai.

A kulturális különbségek a napi rutinokban és a társadalmi szokásokban is megnyilvánulnak. Az izraeliek egyedülálló étkezési kultúrával rendelkeznek, ahol a konyha széles választékát a zsidó, arab, európai, levantei és mediterrán hagyományok befolyásolják. Az aromás falafeltől és hummustól kezdve a shawarmáig az izraeli konyha igazi lakoma az érzékek számára.

Izraelben kötelező katonai szolgálat van, a fiatal férfiaknak és nőknek egyaránt meghatározott ideig be kell vonulniuk a hadseregbe. Ez a tapasztalat a helyiek szerint formálja jellemüket, fegyelmet és felelősségérzetet kelt. A tömegközlekedésen vagy az utcán nem ritka, hogy egyenruhás katonák fegyvert cipelnek. Ez a látvány számunkra ismeretlen, nyugtalanító is lehet, de emlékeztet azokra az egyedülálló kihívásokra, amelyekkel Izrael népe szembesül.

Az itt töltött idő alatt lehetőségem nyílt felfedezni az ország néhány ikonikus úticélját. Tel Avivban megtapasztal

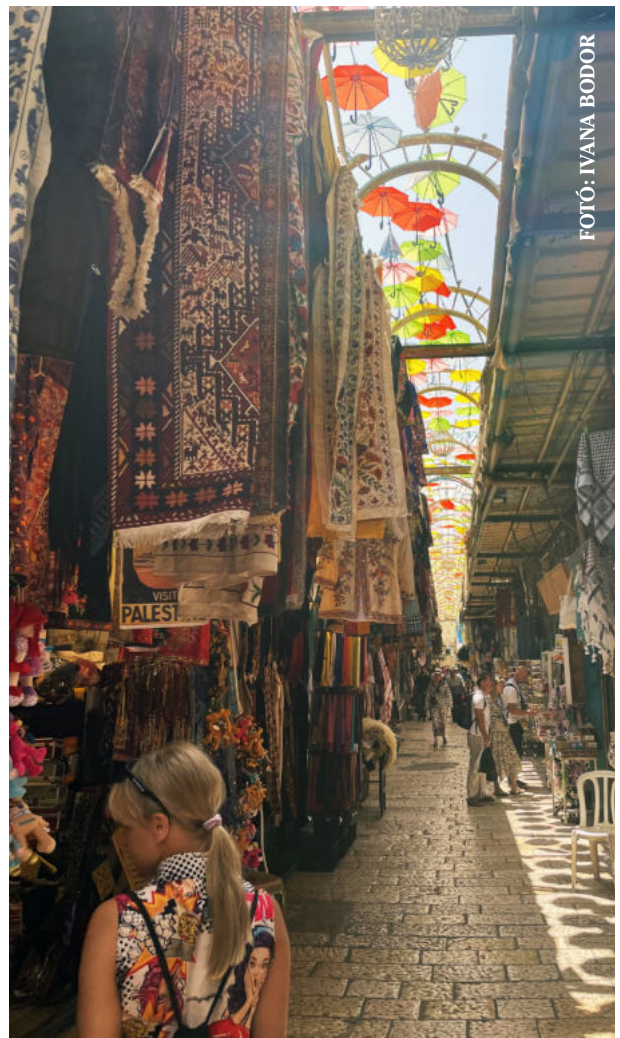
taltam annak vibráló energiáját, úsztam a tengerben is. Részt vettem a Nemzetközi Fényfesztiválon a város kikötőjében. A művészek által készített alkotások egy megvilágított kiállítással varázslatos látvánnyá változtatták az éjszakát.

Jeruzsálem gazdag vallástörténetével, ősi bűbájával ragadott meg. Meglátogattam a Szent Sír-templomot, amely a keresztények jelentős helyszíne, és felfedeztem a nyüzsgő piactereket, ahol az árusok lelkesen beszélgettek a látogatókkal. A piac látványa, hangjai és aromái bődteliek voltak, bátran kóstoltam bele az utcai finomságok kínálatába.

Egy izraeli utazás nem lenne teljes a Holt-tenger meglátogatása nélkül. Miközben az ásványi anyagokban gazdag vízben lebegtem, el-elámultam a súlytalanság szurreális érzésén.

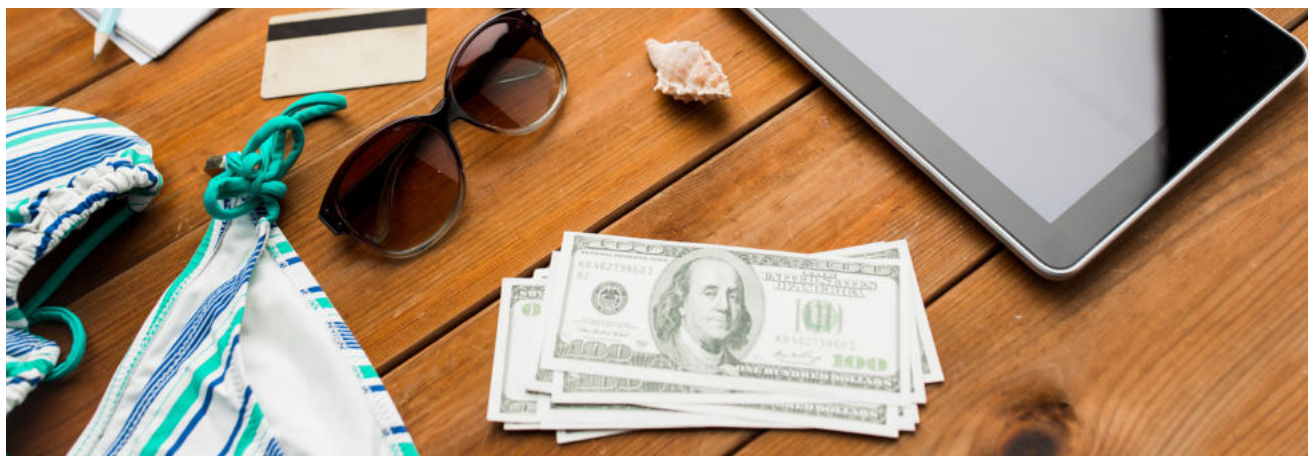
Legyen szó spirituális élményről, gasztronómiai élvezetekről vagy egyszerűen egy kalandról, Izrael ígéretes úticél, amely fellobbanthatja az érzékeidet és emlékeket teremt, amelyek örökre megmaradnak.

(Ivana Bodor)

FOTÓ: IVANA BODOR

TAKARÉKOSKODNI KIS TÉTELBEN IS MEGÉRI!

Visszatérve az előadók padjaiba, gyakorlatokra és szemináriumokra, hasznos, ha nemcsak a félév tanulmányi részét tervezed meg, hanem foglalkozol kicsit a pénzügyeiddel is. Függetlenül attól, hogy a nyáron dolgoztál, buliztál, vagy mindkettő, ismét kirajzolódik előtted, mihez lesz szükséged kisebb vagy nagyobb összegekre. Tanfolyamok, különórák, egy új telefon vagy tablet, egy sítábor vagy éppen a jogosítványod. Akár az első keresetedből, de akár az ösztöndíjból is jól teszed, ha tervezetten takarékoskodsz. Erre ma már sok hagyományos és újabb lehetőséged nyílik.

A Nagy Diák Banktudós Tesztben (www.banktudosteszt.hu) magad is próbára teheted a témában való tájékozottságod, most az MBH Banknak köszönhetően bepillantást adunk a megtakarítások sokszínű világába.

Új trend elsősorban a gazdaság iránt érdeklődők körében, hogy ha kis pénzt is, de részvényekbe, értékpapírokba fektetnek azok, akik éppen csak elkezdték felfedezni a bankok, neobankok, befektetések világát. Számos app és hagyományos vállalkozás teszi lehetővé szinte díjmentesen, hogy értékpapír-számlát vezess és részvényeket adj vagy vegyél. Egy értékpapír-számlán akár egyetlen részvényed is lehet olyan menő cégek papírjaiból, mint az Apple, WizzAir, vagy bármelyik magyar tőzsdén jegyzett társaság (OTP, Richter stb.). A hagyományos és a neobankok is nyújtanak ilyen szolgáltatásokat, de jó tudnod: aki a részvények világában elmerül, az egyrészt a

megszokottnál lényegesen nagyobb kockázatot vállal, másrészt a hatékony tőzsdézéshez azért figyelni kell a vállalati híreket. A magyarországi tőzsdei szolgáltatókra vonatkozik a Befektető-védelmi Alap (BEVA) nyújtotta biztonság, de még ez sem nyújt védelmet a rossz döntések, vagy az árfolyamveszteség ellen.

Biztonságosabb, és egyszerűbb megtakarítási forma a széfek és a megtakarítási számlák világa. Míg a digitális széfek többségénél a tranzakcióid után meghatározott mértékű aprópénzt irányíthatsz egy virtuális perselybe, addig a megtakarítási számlád arra jó, hogy elkülönítetten kezeld azt a pénzt, amit félre szeretnél tenni. Ha már van viszonylag rendszeres bevételed, például részmunkaidőben vagy alkalmanként dolgozol valahol, okos dolog, ha nem költöd el az utolsó fillérig a keresetted. Akár kis összeggel is elindíthatsz egy speciális, lakáscélú megta-

karítást, speciális pénztárak, de a számlavezető bankok is kínálnak ilyen megtakarítási formát. Ehhez tartozik valamennyi adókedvezmény is, sőt, amikor lakásvásárlásra adod a fejed, némi extra támogatás is, viszont az első pillanattól meg van kötve a megtakarításod felhasználásának célja: mint a nevében is benne van, csak lakáscélra veheted igénybe.

Bár még csak most kezdesz dolgozni, már érdemes gondolni az idősebb napjaidra! Egészség- és nyugdíjpénztárba is utalhatod a fizetésed egy részét, de ezt akár a munkáltatód is megteheti juttatásként. Ezt Te saját döntésed alapján ki is egészítheted, ha igazán hosszú távon gondolkodsz. Ezekhez a befizetésekhez 20%, de maximum 150.000 forint adókedvezmény is társul – pályakezdőként persze nehéz kimaxolni ezt az összeget, ám ha tudod, idősebb rokonaidnak is ajánlhatod ezt a megtakarítási formát.

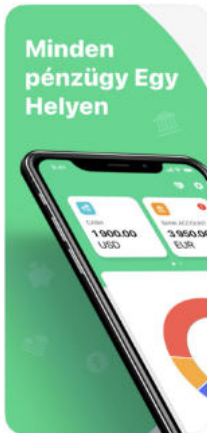
MIVEL TARTSD KÉZBEN A PÉNZÜGYEID?

A mindennapi pénzügyek tudatos és következetes kezelése elengedhetetlen a folyamatos megtakarításhoz és anyagi építkezéshez. Számtalan mobil app segít abban, hogy kövesd a kiadásaidat, segít a megtakarításban – most mutatunk Neked pár népszerű és praktikus pénzügyi tervező applikációt!

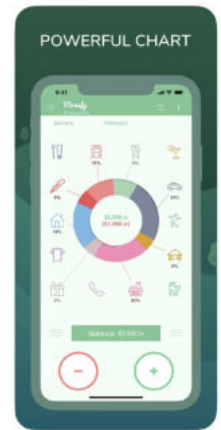
Wallet

A Wallet az egyik legnépszerűbb pénzügyi tervező app, letisztult és átlátható kezelőfelületen követheted nyomon a pénzforgalmad. A beépített mesterséges intelligenciával a Wallet a szokásaid alapján személyre is szabja az app kinézetét, hogy Neked a leglogikusabb legyen. Így mindig azok az információk lesznek a kezdőképernyőn, amelyek Neked a legfontosabbak, és Te magad adhatod meg a takarékoskodásod elsődleges prioritásait – pl. sítábor, külföldi tanulás költségei, de akár gyűjthetsz mikromobilitási eszközre is. Hátránya, hogy csak a fizetős verzió tud kommunikálni a bankoddal, de ha erre előfizetsz, a banki tranzakciókat automatikusan bevezeti és kategorizálja, összefoglaló grafikonokkal és emlékeztetőkkel segít hatékonyan takarékoskodni.

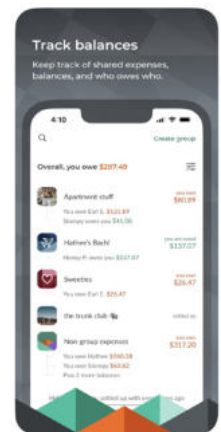
Monefy

A Monefy alkalmazás azoknak hasznos, akik pár klikkeléssel szeretnének saját költségvetést tervezni. Az alkalmazás kategóriák szerint tartja számon az összegeket. A kiadások rögzítése gyerekjáték, több felhasználói fiókot is tud kezelni és egy fiókkal több eszközt – az adatok biztonságos szinkronizálása több eszköz között megoldott.

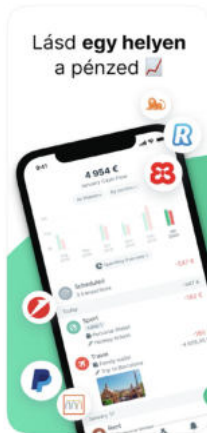
Splitwise

A Splitwise akkor segít, amikor elutaztok valahová, bulit rendeztek, vagy csak közösen tartotok fenn egy albérletet. Abban nyújt nagyon hasznos támogatást, hogy a költségekből mindenki egyenlő arányban részesüljön, ne tartozz senkinek és Neked se tartozzon senki. Akár együtt kávézol a többiekkel, vagy közös utazáson veszel részt, egyszerűen segít nyomon követni a költségeket. Csak felviszed, hogy milyen tételre mennyi pénzt fizetél ki és beállítod azt, hogy az a költség kire vonatkozik és kire nem, az app annyi részre osztja el. Akárhányan is vagytok, a végén úgy von mérleget, hogy mindenki csak egyetlen embernek kell hogy fizessen. Utazáskor több devizát is képes kezelni.

Spendee

A pénzügyi statisztikák és kimutatások specialistája, mint már majdnem minden hasznos appnak, ennek is van egy fizetős, illetve egy ingyenes változata. De szinte minden hasznos funkció benne van az ingyenesben, a fizetős ugyanezt kicsit részletesebben, vagy okosabban tudja. Maga a Spendee azoknak a felhasználóknak ajánlott, akik hosszú távra terveznek költségvetést készíteni, ugyanis az app havi összefoglalókkal, jelentésekkel szemlélteti a költségvetésünk alakulását, így pedig könnyebben nyomon tudjuk követni, hogy az előző időszakhoz képest mennyit fejlődtünk, akár pozitív vagy esetleg negatív irányban. A banki szinkronizáció a Spendee-nél sem ingyenes.

„MINDENKI ABBÓL ADHAT, AMIJE VAN”

INTERJÚ KARÁDY ANNÁVAL

Karády Anna író nő könyveiben a történelem szinte új életre kel. Az olvasók örömmel merülhetnek el olyan múltbéli eseményekben, melyekről nem esett szó az iskolapadban töltött évek alatt. A füredi lány és a Zserbó rajongói ismét izgatottak lehetnek, hiszen várhatóan október 30-án megjelenik az utóbbi könyv második kötete is. Karády Annával beszélgettünk.

Hogyan kezdődött el az életében az írás?

Úgy kezdődött, ahogy mindenkinél, az olvasás szeretetével. Nem tudok kiemelni egy napot vagy egy pillanatot, ami elindította bennem azt, hogy írni akarok. Kamaszkoromban költöttem verseket, de meg sem fordult a fejemben egy regény gondolata. Mindig azt hittem, hogy az írók mások, egy külön világnak tartottam őket. Utólag viszont úgy érzem, hogy elkerülni sem lehetett volna.

Honnan meríti az inspirációt?

A természet a legnagyobb inspirációm. Szeretem az embereket figyelni, de a körülöttünk lévő teremtett világ számomra hatalmas csoda. Szerencsés vagyok Balatonfüreddel, mert közel vagyok a vízhez, van erdő, vannak dombok, így a környék is inspirálta az első regényemet. Olykor illatokat is felhasználok. Nem csak a parfümöket kedvelem; előfordult már, hogy megdörzsöltem egy rozsmaringot és utána írtam le egy jelenetet.

Milyen környezetre van szüksége az alkotási folyamathoz?

Sokáig azt hittem, hogy csak az introvertált vagy az extrovertált kategória létezik. Ebben ma már nagyobb szabadságot adok magamnak. Nagyon jó tár-

sági ember vagyok, ha kellő időt tölthetek magányban. Az írás is egyfajta magányos tevékenység. Sokan úgy képzelik, hogy kiülünk a napsütötte teraszra és megírjuk a könyvet. Ez a valóságban nem így működik. Nekem például szükségem van a csendre. Először szeretek

fűzetbe írni, fekete tollal. Mikor oda leírok egy mondatot, annak egészen más súlya van, mint mikor monitoron látom ugyanazt. Ezzel egyfajta önreflexiót gyakorlok.

A könyveinek tudatosan célja az oktató jelleg?

Ösztönösen kezdődött, ám mostanra tudatossá vált. Vannak olyan részei a történelemnek, ami számomra kimaradt vagy nem kapott akkora hangsúlyt, amikor tanultam. Igyekszem ezekről a titkokról fellebbenteni a fátylat. A *füredi lány* című kötet megírásakor ez még ösztönös cselekvés volt. A *Zserbónál* már éreztem, hogy Fiume vagy a haditengerészet kapcsán a magyar kötődés nem kapott kellő figyelmet. Egy romantikus regény jó és használható erre a célra is.

Melyik könyve áll önhöz a legközelebb?

Nem szeretem, mikor a könyveket az emberek a gyerekükhöz hasonlítják, mert fel sem érhetnek ahhoz az érzéshez, amit a szülő-gyermek kapcsolat jelent. Ám a módját illetően van hasonlóság: ahogyan egy anya a gyermekei között, úgy az író a könyvei között sem tud különbséget tenni, egyformán szereti őket. A *Zserbónál* már rutinosabb és magabiztosabb voltam a kéziratgondozásban. A *füredi lány* viszont egy örök első. Ez az időszak egyszerre volt egy ihletett állapot, és tanultam magát az írástechnikát is.

Almássy Anna karaktere mennyire azonosul az ön valódi személyiségével?

Mindenki abból adhat, amije van. Bizonyos szempontból benne vagyok Almássy Anna karakterében, de egy író nem csak a főszereplőben található meg. A mellékszereplők vagy a férfi főhős is rajta keresztül szólal meg. Almássy Anna sokkal bátrabb nálam. A szakmai azonosság onnan eredt, hogy a régész vagy a történész túl direkt lett volna, viszont, ha egy jogászt választok főhősnek, akkor neki is lesz fogalma például arról, hogy a tizenharmadik században Mária Terézia volt az uralkodó. Mindezen túl valahol mindegyik karakteremben felfedezhető vagyok. Ha a *Zserbót* vesszük figyelembe, akkor Blanka kisasszonyban is jelen vannak a saját vonásaim, de egyik sem én vagyok. Ez egy komplexebb folyamat, azonban az író az összes könyvébe beleírja magát valamilyen módon.

A Zserbó helyszíneire milyen személyes kötődései vannak?

Szeretek olyan dolgokról írni, amiket megtapasztaltam, láttam és ismerek. Érdekesség, hogy Balatonfüred testvérvárososa Opatija, így a két település között szoros a kapcsolat. Emlékszem, először öt éves koromban láttam a tengert Görögországban, sosem fogom elfelejteni. Aztán tizenéves koromban a szüleimmel Horvátországba utaztunk, és az általános turistacélpontokat látogattuk meg. Később, mikor végeztem az egyetemen és már én vezettem, az első külföldi utam Opatija felé tartott a barátaimmal. Mikor elkezdtem a regényt, eszembe jutott, hogy valójában mennyi idő alatt íródik egy könyv. Tizenöt évvel ezelőtt megfertőződtem az Isztriával és mindig azt éreztem, hogy vissza szeretnék jönni ide. Kezdtem azzal, hogy a barátokkal jöttem, most meg már a családommal. Balatoni lány vagyok, nagyon szeretem a Ba-

latont, de a tenger igazi kikapcsolódás számomra. Az utóbbi időben bejártam Fiume belvárosát, főleg a könyvemben szereplő harmadik magyar korszak épületeit, helyszíneit.

A Zserbó folytatásában mire számíthatnak az olvasók?

A *Zserbó* második kötete *A háború tengerén* alcímet kapta. Ez már sejteti, hogy a boldog békeidőknek vége szakad. Igyekszem úgy bemutatni ezt az úgynevezett aranykort, hogy hiteles legyen: azokat is meglepte a háború kitörése, akik ebben az időszakban éltek. Az akkori embereknek nem voltak olyan fogalmaik, mint most nekünk. Ebben a korszakban ezt az eseményt Nagy Háborúnak hívták és nem tudták, hogy egy leköszönő szép világ utolsó napjait éljük. Ez a hangulat belengi a *Zserbó kettőt*. Az összes történetemből látszódik, hogy aki az adott korszakban él, az ugyanúgy lesz szerelmes, lesznek fájdalmak és veszteségek. A történelmi körítés változik, de az emberek és az emberi motívációk ugyanazok. A regény fontos eleme a Zenta hadihajó sorsa, mely legénységének bátor helytállásáról tengerészeti hadiinduló is született.

(Vörös Rebeka F.)

A DUNA-PARTI HOLLYWOOD

MIÉRT MAGYARORSZÁG AZ ÚJ FORGATÁSI HOTSPOT?

Láttál már híres színészeket sétálgatni az utcán, esetleg filmforgatás miatt nem tudtál a jól bevált útvonaladon áthaladni a városban? Sokan tapasztalhatták már, hogy időnként az ország élénk forgatási helyszínné alakul át. De pontosan mi vonzza ide a filmkészítőket, és miért előnyös Magyarországot választaniuk? Vegyük sorra az okokat!

Festői tájak egy karnyújtásnyira

Magyarország a földrajzi elhelyezkedésének köszönhetően könnyen elérhetővé válik a külföldi produkciók számára. Az ország tájképe hihetetlen színekavalkádöt biztosít: a Duna, a festői tájak szőlőskerteivel és hajlékony dombjaival egyaránt alkalmasak filmek háttéréül. Tökéletes példa erre a *Vaják* sorozat, illetve a *Vörös veréb* c. mozi.

Történelmi pompa

Magyarország gazdag építészeti öröksége lenyűgöző lehetőségeket és helyszíneket kínál, amelyek visszarepítik a nézőket az időben. Budapest nevezetességei, például a Budavári Palota vagy a Széchenyi Fürdő elegáns külsejükkal már számos sikeres alkotásban szerepeltek. A középkor óta létező magyar kisvárosok, mint Eger vagy Szentendre érintetlen történelmi épületei igazi kincsesbányát jelentenek a filmkészítők számára. Néhány ilyen nevezetesség ismerős lehet a *A korona* c. sorozatból vagy akár az *V. Henrik* filmből.

Rugalmas városi tájak

Budapestet gyakran emlegetik „Kelet Párizsának”, hiszen elképesztően sokféle építészeti stílussal büszkélkedhet, amely évszázadokat ölel fel. A város élénk és változatos negyedei, mint például a bohém belváros színes utcai művészettel és trendi kávézókkal, vagy a nyüzsgő Andrassy út elegáns butikokkal és történelmi épületekkel szolgálnak különböző műfajú alkotások forgatási helyszínéül. A *kém* c. film számos szegletét bemutatja a fővárosnak, de ez alól a *Mrs. Harris Párizsba megy* sem kivétel.

Kiváló infrastruktúra

Budapest fejlett filmipari hátterének köszönhetően a produkciók magas színvonalú körülmények között valósulhatnak meg. Számos modern stúdiója, műhelye és technikai felszereltsége mellett kvalifikált szakemberek és tehetséges színészek állnak rendelkezésre. Mindez lehetővé teszi az alkotók számára, hogy teljes mértékben az alkotásra összpontosíthassanak; ez nem volt másképp a *Mentőexpedíció* c. filmnél sem.

Költséghatékonyság

Magyarország vonzereje a filmgyártás terén nemcsak az inspiráló helyszíneket, hanem a kedvező költségekben is rejlik. A rendkívül versenyképes adó- és támogatási feltételek jelentős megtakarítást eredményeznek, lehetővé téve nagyszabású produkciók megvalósítását korlátozott forrásokból. Így valósulhatott meg többek között a *A csíkos pizzamás fiú* c. filmalkotás is.

Összegzőként kijelenthető, hogy Magyarország és különösen Budapest páratlan feltételeket biztosít a filmgyártás számára. Ha egy filmes projektet tervezel, Magyarország kitűnő választás lehet a sikeres és minőségi filmgyártáshoz.

(Bodor Ivana)

KÖZLEKEDJ OKOSAN!

VIDEÓPÁLYÁZAT

A DUE Médiahálózat és az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság (ORFK-OB) videópályázatot hirdet 14 és 22 év közötti fiataloknak.

Pályázni saját készítésű, max. 3 perces videóval lehet.

A pályázó az alábbi 2 téma egyikében készíthet videót:
1) Mutasd be egy vicces videón a bringád biztonsági felszerelését!
2) Tanítsd közlekedni a kistesó! – Készíts videót, hogy hogyan mutadod meg egy nálad fiatalabbnak a biztonságos közlekedés hétköznapi szabályait!

Egy pályázó több témában is benyújthat pályázatot, és egy témában több pályaművet is beadhat.

A szakmai zsűri külön értékeli az ötletességet és a kreativitást.

A pályázatokat a DUE pályázatbeadó felületén kell benyújtani (www.due.hu/palyazat) oly módon, hogy a videót a YouTube-ra kell feltölteni, és ezt a linket kell a pályázati felületen megadni.

A pályázat fődíja
egy **SZUPER** kerékpár!

A pályázatok beadási határideje: **2023. november 20.**

A legjobb **10 pályázó** meghívást kap az ünnepélyes díjátadóra, ahol mindenki ajándéksomagot kap.

Információ: www.due.hu, **kapcsolat:** due@due.hu

KÁRPÁT-MEDENCEI
NAGY DIAK
AGRARTESZT

WWW.AGRARTESZT.HU

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

**TÖLTSD KI AZ AGRÁRTESZTET
ÉS NYERD MEG A KÉTSZEMÉLYES
KÜLFÖLDI UTAZÁS, A SZUPER BRINGA
VAGY AZ OKOSTELEFON EGYIKÉT!**

